

izhaja ob 4 jutraj.
Stane mesečno 12.50 Din
za inozemstvo 25.—
neobvezno
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvio:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice:
Maribor, Baravska ul. 1.
Tel. št. 22.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri poštni, čekov,
zavodu št. 11.842

Ljubljana, 19. novembra.

v največji stiski naša SLS išče argumentov, kako bi omilila strahotni svoj poraz v državni politiki. Vsem slovenskim volilcem je še v spominu, kako je pred volitvami SLS obetala uspeh svoji taktiki za najbližjo bodočnost. Marsikdo je bil omamjen, a prišlo je drugače. Proračunska razprava in njeni neuspehi so dokaz, da je za politiko SLS že popola.

Kdor je o tem še v dvomih, naj na njena glasila, ki obupano psujejo na vse strani, samo da se ne vidi pravega krivca. V tej svoji zmedenosti pošilja naprednim strankam, da so avstrijskim vlastodržcem take služile, kakor zdaj srbskim, za kosti in ostanke. Draga je ta beseda od strani SLS, ki je bila tipična stranka kličeplastva v Avstriji!

Klerikalizem je Slovenstvo našel, odkar je v Jugoslaviji. Poprej mu je bilo gojenje slovenske ideje ravno tako »paganstvo« in misel podrejene vrste, kakor mu danes ne ugaja Jugoslovenstvo. Vsikdar je bil klerikalizem hlapca p. e. Dunaja in za par goldinarjev drobtin, je prodajal Dunaju svoje glasove. Vedno so bili glasovi SLS na razpolago za vojne kredite, poplave, za triletno vojno službo, za vojne dajatje, za proračun, v katerem ni bilo niti ene slovenske srednje šole! Na migljaj Habsburžana je vsa SLS jezala na kolenih. Pridno je denuncirala vsakega, ki ni hotel biti hlapca. Spravljala je nedolžne ljudi v zapor. Latinsčina ji je bila tedaj kakor dantes cerkveni ideal. Celo dr. Krek in njim vsa SLS so bili v Avstriji strogi centralisti. Še med vojno se je SLS pokazala v vsej svetlobi. Stranka vojnih hujskačev, priganjačev, Orlov-dobrovoljcev, organov revizije in democijantov. Skof je blagoslovljal vojake in po migljaju Vatikana je bila SLS na nogah za obranitev protislovenske Avstrije.

Ista družba, ki je hvaležno gledala kletki, ki sta jih Habsburg in Dunaj metala raz mize, ta si upa nam dajati kletke o »robskih« dušah? Dobro, to poglavje je hvaležno! Vse prehitro pozabljamo polpretekle dogodke, v katerih so vsi voditelji SLS in mali priganjaci igrali odlično vlogo kot hlapci Avstrije.

Kdo pa naj ima v Beogradu rešpekt pred takimi ljudmi? Kdo naj veruje v republikanstvo mož, ki jim je bil avstrijski prestol svetinja, ki so se pred njo križali? Kdo naj verjame v njihovo močnatost, ko so še včeraj kličeplastili tujcu?

V narodni državi so isti ljudje naenkrat republikanci, federalisti in »narodni«. Jasno je, da jim ne gre ne za enega teh treh principov. Gre jim le za to, da bi klerikalizem dobil v svoje kremplje vsa Slovenijo. Vsi drugi argumenti so pesek v oči. Klerikalizmu gre za moč v Sloveniji, ker obupa, da bi mogel v celi državi dobiti toliko veljavo, kakor bi jo mogel dobiti tu. Zato naj gre naša država na pet kosov. Za to mora postati plen tujih hujskarj in izigravanje plemena zoper plemelj.

Mi prav dobro vidimo slabosti onega, kar imenujemo nekateri »Beograd«, a so v resnici kliče zlasti radikalne, ki zlorabljajo državo. Vidimo krivice in slabosti v upravi. Opazujemo jih tudi in objektivno. Vidimo borbo med prečani in Srbijanci. In v vseh borbah je jasno, da moramo brezobzirno zastopati gospodarski interes naše naše domovine.

A da bi državo razbijali, ker se taksat še vije v krčih slabega strankarstva, da bi dobro zrno pokončali za to, da pride rimski klerikalizem na svoj račun v Sloveniji, to ni ne naša želja, ne naloga. Večno enak je ta rimski klerikalizem in v Sloveniji ga poznamo nad 50 let. Četudi zdaj, ko je v stiski, dlako snemuda in se, repenčji pod vabljenimi gesli, svoje volje le navede na spremeni nikdar. Je in ostane prokletstvo in historični deficit Slovenstva.

Proti pravnim škandalom, korupcijam, krivicam v razdelitvi državnih ugodnosti lek ni v klerikalizmu. Niti ne v plemenski hujskariji, ki je le voda na mlin velesrbskim agitacijam, niti v psovanju, natmanj pa v avtonomiji, kjer lahko v lastni svoji kratkovidnosti gladi izdihnemo Lek je v vdan in borbeni povzetitvi jugoslovenski ideji, ki more mesto krivične mentalitete v vse kroge zasaditi smisel in pravično sodbo o potrebah razdelitve breten.

Mi nočemo biti narodna manjšina v Jugoslaviji, kakor Nemci in Turki, mi bočemo biti del državnega naroda. Če bi milijoni Slovencev bilo v krepki jugoslovenski ofenzivi, vdan državi in

Zmaga jugoslovanske omladine v Zagrebu

DEMOKRATSKI AKADEMIKI NAJJAČJA SKUPINA NA UNIVERZI.

Zagreb, 19. novembra. r. Včeraj so se vršile na zagrebski univerzi volitve v Jugoslav. Akademsko podporno društvo, pri katerem imajo vsi akademiki volilno pravico. Vloženih je bilo 5 list. Zmagala je lista demokratskega študentskega kluba »Jugoslavije«. Poleg demokratov so kandidirali: skupina združenih separatistov z radičevskim nosilcem liste, »ekonomska« skupina (Janušić, Triglav, zemljoradniki, republikanci), klerikalci (Domagoj) in radikali.

Glavovalo je 1169 akademikov, demokratski so dobili 402 glasov, separatisti 323, ekonomski blok 239, klerikalci 115, radikali 90 glasov. Ker je tudi v ekonomskem bloku združeno dijaštvo jugoslovanske, je torej za jugoslovansko smer oddanih 641 glasov, več nego absolutna večina.

Za predsednika JAPD je izvoljen član dem. stud. kluba Jugoslavija Jovan Mirčević, v rokah jugoslovenskih akademikov so še obe blaginjski mesti in mesto 1. tajnika, separatisti dobijo podpredsednika in 2. tajnika. V upravi je skupno 15 jugoslovenskih nacionalistov, 2 klerikalca (ki ne gresta s separatisti), 8 blokašev odn. radičevcev ter 1 radikal.

Volitve so se izvršile mirno. Pozneje je prišlo do spopada z radičevci, ki so skušali zažgati jugoslovensko narodno (državno) zastavo. Nacionalisti so jim jo iztrgali ter jo izvesili na pročelje univerze. Nameravani obhod dijaštva po mestu je policija preprečila. Trije dijakji so bili aretirani, med njimi eden radičevskega grdenja kralja, eden pa, ker je imel orožje v žepu.

Plenarna seja finančnega odbora

FINANČNI MINISTER GOVORI O DEFLACIJI IN UVAJA INFLACIJO. OSTRA KRITIKA NJEGOVEGA GOSPODARSTVA.

Beograd, 19. novembra. p. Za danes dopoldne je bila določena plenarna seja finančnega odbora, da bi se pričela načelna debata o proračunu. Poslanci opozicije so proti tej odločitvi vlade protestirali, ker sekcije finančnega odbora še niso končale svojega dela. Zahtevali so, da morajo najprej podati svoja poročila sekciji in da šele potem začne proračunska debata.

Finančni minister Stojadinović se je izjavil za takojšnjo otvoritev debate, češ, opozicija preprečuje, da bi država dobila redni proračun. Izjavil je, da mora biti proračun gotov do konca tekočega leta, ker vlada ne more delati z dvanaestina. Opozicija je protestirala proti očitku, da zavlačuje razpravo. Dr. Kumanudi je v daljšem govoru naglašal, da je edino opozicija delala v sekcijah, ne pa vladna večina in da ministri lahko obtožijo sebe in svoje ljudi; ne dopušta, da bi se odgovornost tako cinčno valila na druge skupine. Ne koristi, da vlada zahteva debato o nečem, kar ne obstoji, ker sekcije še niso podale svojih poročil.

Nato se je vršilo glasovanje. Glasovalo je 12 radikalov, 1 demokrt in 1 Nemec za dnevni red, 12 članov odbora pa proti. Otvoritev debate je bilo torej sprejeta in razprava se je takoj pričela. Prvi je govoril poslanec dr. Seferov, ki je v daljšem govoru primerjal stari in novi proračun in konstatiral, da finančni minister v svojem ekspozeju ni dal točnih podatkov. Proračun je ogromno povečan ter presega lanskega za 70 odst.! Nato je kritiziral politiko finančnega ministra, ki se hvali z deflacijsko politiko, daje pa neprestano nove novčance v promet. Proseček napram lanskemu budžetu, ki znaša 3 in pol milijarde, ni pokrit z neposrednimi, temveč s posrednimi davki. Minister zahteva, da mu promet prinese 819 milijonov, takse in trošarina 785 milijonov, drugi neposredni davki skupaj 600 milijonov. S takim delom minister povečava draginjo. Finančna politika vlade je slaba, ker pet šestink izdatkov pokriva s posrednimi in samo šestina z neposrednimi davki. Novčanje je danes v prometu za 5 milijard 900 milijonov, torej za 900 milijonov več, kot jih je bilo takrat, ko je g. Stojadinović prevzel ministristvo. To je torej inflacija. Zahteva

od finančnega ministra odgovor, kaj je napravil z onimi 400 milijoni dinarjev, ki jih je vzel iz depoja Narodne banke za devize. Konstatira, da so vsi finančni strokovnjaki, tudi ministri prijatelji na nedavni konferenci druživa ekonomistov dognali, da je današnji finančni minister uvedel politiko inflacije, ne deflacije. Nato ostro kritizira vlado, zakaj dopušta, da država radi neplačanih dolgov za dobave izgublja javni kredit. Naveja, da je takih dolgov za 1 milijardo 600 milijonov dinarjev. Posebno naglašal, da se je v prvi sekciji finančnega odbora vojni minister pritoževal, da ne more preskrbeti vojske radi pomanjkanja denarja in da mora radi tega vse plačevati dražje. Prejšnji finančni odbor je pri proučevanju proračuna vodilo najstrožje stedenje ter se je prvotni načrt reducirjal za 580 milijonov, sednji finančni odbor pa je reducirjal samo proračun finančnega ministra, dočim zastopniki večine zahtevajo povečanje kreditov pri vseh ostalih ministrstvih. Vladna večina je kriva, da ne priustri redukcije števila ministrstev. Dokler se to ne zgodi, ne more biti govora o pravem ravnateljstvu v proračunu.

Seja je bila zaključena ob 12.15.

Beograd, 19. novembra. p. Danes dopoldne je kralj podpisal ukaz o predložitvi proračuna za 1924.—25. narodni skupščini. Izdatki znašajo 10,625,000,000 Din, dohodki pa so za nekoliko stotin milijonov Din večji. Tu pa niso uračunani v sekcijah še sprejeti amandmani za podlugo milijardo Din.

Popoldne ob 18. uri se je seja nadaljevala. Prvi je govoril zemljoradnik Lazić. Zahteval je, da se proračunske in kolektorske leto izenačita, da se število ministrstev zniža na 10, torej da so ukine 7 ministrstev. Ogromno povečanje proračuna za več nego 3 milijarde, pada v največjem delu na seljake, vendar proračun niti najmanj ne dokazuje kake brige za povzdigo kmeta. Za njim je govoril dr. Pušenkaj.

Seja je bila zaključena ob 19.15, prihodnja seja pa je bila določena za jutri popoldne ob 16. uri. Na jutrišnji seji se bo sklepalo o kreditih za prometno ministristvo, o Bleerovem posojilu, o kreditih za upravo državnih monopolov in o 7 g. posojilu.

Tudi stalnost sodnikov ogrožena?

Beograd, 19. novembra. p. Danes popoldne je končala delo sekcija zakonodajnega odbora, ki izdeluje zakonski načrt o ureditvi sodišč. Po daljši debati o čl. 101., s katerim se pravosodni minister pooblašča, da sme enkrat na leto vršiti razmeščanje sodnikov se je debata o tem členu odgledala na plenum zakonodajnega odbora, ker se s tem členom krši stalnost sodnikov. Nato so bile sprejete vse prehodne odredbe brez izjemne. Prihodnja seja je določena za petek.

njeni mož, delavni, pozorni na vse, vzbujajoč na vzporedno delo Hrvate in Srbe, mi smo gotovi, da bi mogli vse spremeniti. In če bi še Hrvate odvrnili od nesrečne pasivne in federalistične politike, ni dvoma, da bi med Srbi našli milijone zaveznikov.

Ali misli SLS, da srbsko ljudstvo ne vidi beograjske oligarhije? Ali ni radikalstvo samo s tem napredovalo, ker je klicalo Srbe »na vkup« proti

VOJNI MINISTER HOČE DEMISIJONIRATI.

Beograd, 19. novembra. p. Danes dopoldne je bil na dvoru vojni minister general Pešić. Izjavil je, da se nahaja v težkem položaju, ker nima denarja, da bi preskrbel vojsko. General Pešić preti z demisijo.

ITALIJANSKO-ALBANSKA POGAJANJA.

Rim, 19. novembra. s. Sinoči je prišla semkaj albanska komisija, ki bo z italijansko vlado pričela pogajanja glede trgovinske pogodbe.

Radiću in sklicujoč se na nesramne separatistične izjave klerikalizma? Razorožite separatizem med Hrvatji in Slovenci, pojdite z nami v iskren boj za močno enotno državo z jasnim programom popolne administrativne dekoncentracije in samouprave, pa je ni sile, ki bi nas zadržala. Ko pade plemenski separatizem tostran Drine, bo klenkala smrtna ura tudi onemu, kar obsojamo kot »Velesrbstvo«.

Hofentotske volitve na Bolgarskem

VLADA JE POTOLKLA ZEMLJORADNIKE TER »IZVOJEVALA« VE-LIKO VEČINO.

Beograd, 19. novembra. p. Včeraj so se na Bolgarskem vršile volitve v parlament. Visti, ki prihajajo iz Bolgarije, pripovedujejo o ogromnem terorju, s katerim je vlada pritisnila na narod.

V koaliciji združene tkzv. narodne stranke in socialisti so ljudstvu z nasiljem, bajoneti in grožnjami iztrgali večino. Celo v okrajih, kjer so imeli pristaši pokojnega Stambolijskega ves narod na svoji strani, so bili navzlic temu oddani vsi glasovi za vlado! V glavnem so se borile tri liste: vladinovi (meščanski blok in socialisti), zemljoradniki ter komunisti, ki so bili v mnogih okrajih zvezani. Pri prejšnjih volitvah je imela kakor znano Stambolijskega zemljoradniška stranka ogromno večino.

Sofija, 19. novembra. r. Včeraj so se vršile na Bolgarskem volitve v sobranje. Vlada je izvojevala popolno zmago v mestih in na deželi. V Sofiji so dobile vladne stranke skupno s socialisti 15.000, komunisti 8000, nacionalni liberalci 7000 glasov. Rezultati iz ostalih mest sicer še niso znani, vendar pa je zmaga vladnih kandidatov zagotovljena. Le v Varši so zmagali komunisti, ki so dobili 4400 glasov, vlada s socialisti 3000, nacionalni liberalci pa 2000 glasov. Po nekaterih mestih opozicija ni dobila niti enega glasu — vse je glasovalo za vlado. Makedonstvujušči so po mnogih krajih opozicijalcem preprečili glasovanje.

Sofija, 19. novembra. Po uradnem komunikatu so dobile vladne stranke 195 mandatov, zemljoradniški in komunisti na 52 mandatov.

Francija se odreka vojaškim sankcijam proti Nemčiji

ODLOČILNE SEJE REPARACIJSKE KOMISIJE. — ANGLIJA BI SO-DELOVALA PRI GOSPODARSKIH SANKCIJAH.

Pariz, 19. novembra. s. Seja poslaniške konference, ki se je pričela ob 11.30 dopoldne se je ob 13.15 prekinila in popoldne nadaljevala. Politični sodrnik »Agence Havas« poroča, da se je glede vzpostavitve medzavezniške kontrole dosedel sporazum. Sestavljeno besedilo se bo predložilo v ratifikacijo francoskemu in angleškemu ministrskemu svetu. Posvetovanja poslaniške konference glede povratka bivšega kronprince v Nemčijo in glede odredb, ki se bodo določile, se nadaljujejo.

Kakor doznava Vaš poročevalec, je končno veljavno določeno, da bo reparacijska komisija v petek dopoldne zaslišala nemške zastopnike. Nemška vlada bo v to svrhu odposlala v Pariz uradnike prizadetih državnih ministrstev.

Pariz, 19. novembra. j. O današnjih sklepkih poslaniške konference se v oficijelnih krogih varuje najstrožja tajnost. Vendar pa se od oficijne strani doznava, da se je našla podlaga za sporazum v vprašanju sankcij zaradi povratka kronprince in v vprašanju medzavezniške vojaške kontrole. V teku današnjih sej sta bila izdelana dva načrta za noto, ki naj se pošlje nemški vladi. Oba načrta sta sestavljena v francoskem in angleškem jeziku. V splošnem imata enako vsebino, vendar pa obstoje v glavnih točkah med njima gotove razlike, v katerih se bodo zavezniški do jutri odločili.

Pariz, 19. novembra. s. Kakor javljajo listi, je ministrski predsednik Poincaré pripravljen odreči se vsem vsled prestolonaslednikovega povratka projektiranim vojaškim in teritorialnim sankcijam proti Nemčiji, da s tem dokaže svoje spravljive namene.

London, 19. novembra. j. Pri današnjih pogajanjih na poslaniški konferenci v Parizu je angleški poslanik po sporočilih iz tujakšjih političnih krogov baje namignil, da bi Anglija bila pripravljena razpravljati z ostalimi zavezniški o uporabi zgolj gospodarskih sankcij, ako Nemčija na noto glede vzpostavitve vojaške kontrole ne bi dala zadovoljiga odgovora.

Pariz, 19. novembra. s. Kakor poroča »Petit Parisien« je angleški poslanik lord Crewe včeraj sporočil francoskemu zastopniku pri poslaniški konferenci Jules Cambonu, da angleška vlada v zadevi povratka bivšega nemškega kronprince in vzpostavitve vojaške kontrole v Nemčiji ne more podpirati francoskega predloga glede sankcij proti Nemčiji.

FRANCOZI ZASEDLI STINNESOV RUDNIK.

Düsseldorf, 19. novembra. j. Francozi so danes zasedli Stinnesov rudokop Erin pri Kaatropu. Zasedba rudokopa se je izvršila brez vsake vojaške podpore. Francozi inženjer je prišel v rudokop ter vprašal obratni svet, ali bi bili delavci pripravljeni nadaljevati delo za Francoze pod njihovo kontrolo. Na zborovanju strokovnih delavcev se je soglasno sklenilo nadaljevati delo na francoski račun.

Krvnik pred sodiščem

Sedanji češkoslovski oficir obdolžen, da je pustil postreliti celo srbsko selo.

Praga, 19. novembra. j. Početkom vojne proti Srbiji je dal avstrijski častnik Teodor Urgešić zgneti skupaj prebivalce sela Prnjavor, jim ukazal, da morajo izkoptati grob ter jih nato dal ustreliti, ker je neki 12-letni srbski deček oddal strel proti prihajajočim Avstrijcem. Kakor javlja »Česke Slovo«, je pisatelj Jahoda obtožil artiljerijskega kapetana v Kraljevem Gradcu Teodorja Urbana, da je identičen z Urgešićem. Napadeni je nato tožil pisatelja Jahoda zaradi razžaljenja časti. Kakor izhaja iz dosedanjega zaslišanja priča, se je umor v Prnjavoru izvršil res na povelje sedanjega češkoslovškega častnika Urbana.

Pretepi na avstrijskih univerzah

Gradec, 19. novembra. s. Ze koncem minulega tedna je prišlo na dunajski in graški univerzi do preteпов, ki so jih izvali nemškonacionalni akademiki s tem, da so hoteli židovskim dijakom zabraniti dohod na univerzo. Danes so se izgreli na obeh univerzah ponovili. Rektor dunajske univerze je pustil vsled tega univerzo zapreti in je začasno ustavil vsa predavanja.

V Gradcu je prišlo danes do spopadov že dopoldne pred univerzo. Popoldne ob 5.30 je zopet prišlo do nemirov, ki so se nato v notranjem mestu nadaljevali. 16 židovskih dijakov je bilo od policije odpeljanj v mestno hišo. Zbiranje nemškonacionalnih visokošolcev je imelo za posledico intervencijo policije, ki je demonstrante potisnila proti Bismarkplatzu. Več židovskih dijakov je bilo insultiranih. Policija je aretirala tudi 6 nemško-nacionalnih visokošolcev.

Španski kralj v Rimu

Rim, 19. novembra. j. Španska kraljevska dvojica je danes popoldne dospela v Rim. Pri izkrcanju v Spezziji je kralj Alfonso predstavil ministrskega predsednika Prima de Rivero fašistovskemu generalu Balbu z besedami: »To je moj Mussolini.« Sprejem v Rimu je bil tak, kakor je običajen ob sličnih prilikah. Prvi dan bivanja v Rimu je bil posvečen posetu papeža.

Inozemske borze

19. novembra:

CURIH: New-York 579, London 24.75, Pariz 20, Milan 24.35, Praga 16.70, Budimpešta 0.03, Bukarešta 3, Beograd 6.575, Sofija 4.05, Dunaj 0.00515.

TRST: Beograd 26.10 do 26.35, Pariz 128.50 do 123.75, London 101.20 do 101.45, New-York 23.50 do 23.05, Curih 406 do 409, Praga 67.25 do 67.75, Dunaj 0.033 do 0.034, dinarji 26 do 26.30, dolarji 23.45 do 23.60, carinski franki (20) 89.25 do 89.75.

DUNAJ: Devize: Beograd 793 do 797, Berlin 13 do 14, Budimpešta 3.65 do 3.75, Bukarešta 356 do 358, London 301.500 do 302.500, Milan 2984 do 2996, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3632 do 3648, Praga 2040 do 2050, Sofija 568 do 572, Varšava 2.70 do 3.10, Curih 12.240 do 12.290; valute: dolarji 70.590 do 70.900, lire 2056 do 2070, dinarji 787 do 793.

PRAGA: Rim 146.25, Pariz 183.25, London 149.50, New-York 31.60, Beograd 89.25.

BERLIN: (V milijonih): Milan 107.780, Praga 78.815, London 10.972.500, New-York 2.513.700, Beograd 29.925.

LONDON: Beograd 850, Berlin 28 bi-lionov, Milan 99.50, Praga 148.25, Dunaj 305.000. Tendence čvrsta, promet živahen.

NEW-YORK: Beograd 113.50, Pariz 542, Rim 439.25, Praga 289.50, Dunaj 0.14

Napredna zmaga na Rakeku

Lep uspeh naprednjakov v Planini.

V nedeljo so se vršile na Rakeku in v Planini občinske volitve. Po krasnem uspehu v Zireh in lepem napredovanju v Dol. Logatcu more napredna misel zabeležiti novo zmago. Povsod na deželi se kažejo sadovi vnemega in vztrajnega dela demokratične stranke, ki po pozitivno zbiru k skupnemu boju proti klerikalizmu pristaše vseh naprednih strank. Novo življenje se kaže v naprednih vrstah, novo veselje do dela, večja borbenost in zato tudi pozitivni uspehi. Široke mase ljudstva polagoma spregledujejo: klerikalci, ki so obljubljali nebesa na zemlji, so prinesli narodu le nova bremena in mu napravili nove žrtve. Tudi priprosti človek polagoma spoznava, da so dozdnevni rešitelji bili le politični sleparji, ki imajo danes skoraj vso politično moč slovenskega dela našega naroda v svojih rokah, pa jo brezvestno zapravljajo in zlorabljajo njemu v škodo. S podpiranjem najnižjih instinktov, s protisrskimi gojenji, s poniževanjem lastne države, z oboževanjem drugih, z grožnjami in terorjem skušajo klerikalci braniti svoje pozicije. Toda iztreženje prihaja in z njim se pričinja rušiti navidezno tako trdna stavba klerikalne strahovlade.

Za demokratiško stranko bodo velepomembni uspehi prošl dveh tednej pobuda za nadaljno najvztrajnejše delo, da se končno vzpostavi povsod enotna napredna fronta, ki je, kakor kažejo dogodki, sposobna in močna dovolj, da preide v uspešno ofenzivo proti neprijatelju naroda, proti klerikalizmu.

Na Rakeku so bile vlozene štiri liste. Vrla rakeška krajevna organizacija JDS je prva sestavila in vložila listo «Naprednega bloka», katere nositelj je bil obžupan in priljubljen gosp. Stržaj. Poleg te splošne liste so vložili svojo listo javni nameštenci ter jo po členu 13. zakona o občinskih volitvah vezali z demokratiško. Ostale napredne stranke v volitve niso posegle, pač pa so njihovi pristaši v občini s priznanja vredno vsem podpirali delo JDS. Sloga naprednjakov je rodila najljepši uspeh. Od 425 oddanih glasov jih je dobila napredna lista 224, torej absolutno večino. Lista uradnikov je združila na sebe 62 glasov. Klerikalci, ki so napovedovali, da bodo dobili vsaj 9 mandatorov, so mogli zbrati le 114 glasov, komunistična lista je dobila 24 glasov.

Razdelitev mandatov je torej sledeča: demokratiška lista Naprednega bloka 9, z njo vezana uradniška lista 3 mandate, klerikalci 4, komunisti 1 mandat. Občinski odbor ima 17 članov.

Volilnih upravičencev je bilo 572 (74 več nego pri skupščinskih volitvah), tudi volilna udeležba je bila za 19 živahnostjo nego v marcu. Klerikalci so nazadovali za 43 glasov, kar znači v primeri s splošnim naraščanjem izgubo ene tretjine glasov. Naprednjaki so pridobili od zadnjih volitev skoraj 100 %!

V Rakeku je sinoči vladalo veliko veselje, ki ga iskreno deli vsa slovenska napredna javnost. Naši ljudje so bili pošteno zadovoljni na delu. Kot vzor discipline in vzgled za vse mlajše naprednjake na najsluži gosp. Matija Modič vžigal iz Ivanjega sela št. 6, ki se je na dan volitev nahajal pri svojih sorodnikih v Planini ter je kljub visoki starosti (86 let) in skrajno slabemu vremenu prišel na Rakek voliti, čil in navdušen, kakor kak mladenič. Tudi gosp. Pavel Urbas iz Ivanjega sela, star 80 let, je izvršil svojo napredno dolžnost. Vrla možna želimo trdnega zdravja še mnogo let!

Lep uspeh so dosegli naprednjaki tudi v Planini, kjer so se v nedeljo istotako vršile občinske volitve. Vloženi sta bili samo dve listi, lista SLS in lista JDS. Agitacija se je iz obeh strani vršila s polno paro. Rezultat je tudi tu za naprednjake nad vse razveseljiv. Dočim je prejnjji občinski

odbor in gerentstvo obstajalo iz samih pristašev SLS, so si priborili demokracijo v sedanjem zastopstvu 6 odbornikov. Na klerikalce jih tedaj odpade 11. Razmerje glasov je sledeče: SLS 161, JDS 83. Udeležba je valed slabega vremena in oddaljenosti posameznih vasi od volišča trpela. Tudi v Planini je bila organizacija JDS s hvalevredno vneemo na delu.

Politične beležke

— Krajevna organizacija JDS v Krmelju. V soboto zvečer se je vršil v Krmelju ustanovni občni zbor krajevene organizacije JDS, katerega so se udeležili pristaši iz šestih občinskih občin. Načelnik g. A. Ribnikar je obrazložil program jugoslovenske demokracije ter opozarjal na važnost organizacije JDS, ki more krepko naraščati le, če ima trdno zaslonbo v krajevnih organizacijah. Izvoljeni odbor nove krajevene organizacije JDS v Krmelju jamči, da se bo v bodoče tudi v tem kraju polajša demokratiška misel in sila njene moči.

— Lep uspeh napredne koncentracije na deželi. Pod tem naslovom se peča «Slov. Narod» z izidom zadnjih občinskih volitev v Zireh, v Dol. Logatcu, v Planini in na Rakeku, priznavajoč krasen uspeh vztrajnega in slovnega dela naprednjakov na deželi. «Slov. Narod» piše, da je izid zadnjih občinskih volitev simpatičen za splošno situacijo. Klerikalni glasovi nazadujejo, napredni rastejo. To je znamenje časa. Ljudstvo uvideva, da ga je klerikalizem 18. marca prevaril. Nič ne pomagajo ugovori in ljuto besnenje proti Srbom, SLS se ne otrese težke odgovornosti in prve posledice so že tu. Neomenjeno ne smemo pustiti, da je «Slov. Narod» v gorenjem članku moral priznati, da so tvorili demokrati pri vseh omenjenih občinskih volitvah vodstvo volilne kampanje. Ako bi hoteli povedati popolno resnico, bi moral priznati, da je edino JDS pri vseh teh volitvah inicijativno in vsposobno sodelovala in da se žal druge stranke za to delo niti zmenile niso. Zlasti je smešno kodokanjanje SKS v Kmetijskem listu, ki bi rad dopovedal javnosti, da je bila v Zireh «Gospodarska lista» od SKS, ko je resnica, da so gospodje šele iz «Jutra» izvedeli, da so se občinske volitve v Zireh že vršile.

— Fuzija med Peričev in Korunovo soc. grupo. Kakor čujemo, sta se Peričeva in Korunova socialistična grupa po daljših pogajanjih sporazumeli ter ujedini v enotno organizacijo SSJ. Dosedanji Peričev organ «Zarja» je kakor znano prenehal, uradno skupno glasilo bo mariborski «Socialist».

— Klerikalna sleparija v uradništvu. Uradništvo zadostuje opozorilo, kaj so mu klerikalci pred volitvami obetali in kaj so po volitvah zanj storili, da takoj razume velikanski svindel, ki ga sedaj uganja SLS in njeno glasilo «Slovenec» na račun uradništva. Dokler so bili demokrati v vladni večini in dokler so bili vsaj še trije slovenski demokrati v parlamentu, eden pa v vladi, so uradniki dobili tekom prav kratkega razdoblja trikratno zboljšanje prejemkov. Demokracija so že lansko leto izdelali službeno pragmatiko, ki je bila poštna in naravnost sijajna v primeri s tem, kar je pod radikalno vlado uzakonjeno. Demokracija so lansko zimo, meseca decembra, pred padcem koalicijske vlade zahtevali dve kardinalni točki, ki jih je treba rešiti pred razpustom parlamenta: službeno pragmatiko za uradništvo in invalidski zakon. Mar niso bili klerikalci med onimi, ki so strupeno hujskali proti koaliciji? Zaman so takrat demokrati svarili, da se bo gonja proti njim še brdilo masčevala zlasti nad uradništvom in invalidi. In kdo je bil zopet tisti, ki je osedlal radikalno homogeno vlado? Markov protokol ni še povsem zadostoval, načelnik SLS dr. Korošec je moral še v avdicijo h kralju, da povdari svoje odločno stališče za samoradikalni režim. Boda rje, laži in hujskarije, ki jih sedaj pišejo klerikalci za uradnike, so le nov dokaz, da je brezvestnost klerikalcev brezmejna, sicer bi se tako infamno ne norčevali iz uradnikov, ki so v Sloveniji po njihovi krivdi padli tako daleč, kakor so. Da bi bilo v Beogradu 21 slovenskih demokratov, bi slovensko uradništvo lahko bilo zadovoljno, ker pa je naša pokrajina

na tako nesrečna, da nosi vso politično odgovornost za njo SLS, je pa mizerija vsak dan hujša. Za Slovence ni problem centralizem ali avtonomija. Vse to je le fraza in sleparija. Problem leži le v tem, kdaj se bo Slovence otresel klerikalnih zločincev. Ko bo to nastopilo, bo tudi za vse naše ljudi bolje.

— Deflacija. Mnogo se razpravlja o umetnosti deflacije. Če naj označimo stališče JDS o tem vprašanju, ni nobenega dvoma, da ogromna večina stranke in njeno oficijelno vodstvo stoji odločno na deflacijskem stališču. Da bi se število bankovcev morda množilo na ljubo bankam ali izvozniški spekulantom, to se mora strogo obsojati. Od industrijske strani se je povdarjalo, naj bi se neizogibnih težkih posledic deflacijske politike očuvala mlade industrije in naša obrt, ki si je komaj montirala stroje in brez ceneljske kredita izhajati ne more. Mnogi so naročili stroje, ki jih plačati ne morejo, ker se zapira kredit ali pa je obrestna mera pretežka. V tem oziru so industrijski upravičenci zahtevali, naj se po Narodni banki otvori možnost kreditov. Mi bi vzdignili našo produkcijo. Izkazalo pa se je, da za potrebno strogo cenzuriranje takih kreditov upravni aparat ne bi bil sposoben. Ako bi se vsled tega za produkcijske kredite namenili denar vporabljal za druge namene, potem je mnogo bolje, da se ne tiska. Zato moramo zdaj predvsem delati na to, da se izvrši revizija kontov «Narodne banke», zlasti da bodo ti krediti bolj enakomerni in predvsem za produktivne namene razdeljeni na vso državo, in da se da možnost, da tudi mali in srednji podjetniki vsaj posredno pridejo na vrsto.

Gledališče

Ljubljanska drama.
Torek, 20.: Zaprt.
Sreda, 21.: «Ljubezen». Izv.
Četrtek, 22.: «Kar hočete». Dijaška predstava po znanih cenah ob 16. Izv.
Petek, 23.: «Smrt mlake Jugovica». B.
Sobota, 24.: «Hedda Gabler». Izv.
Nedelja, 25.: ob 3.: «Krojaček-junaček». Mladinska predstava. Ob 8.: «Osma žena». Izv.
Ponedeljek, 26.: «Danes bomo tihi». E.
Ljubljanska opera.
Torek, 20.: «Mignon». C.
Sreda, 21.: «Nikola Šubic Zrinjski». F.
Četrtek, 22.: «Prodana nevesta». Izv.
Petek, 23.: «Aida». A.
Sobota, 24.: «Mignon». D.
Nedelja, 25.: «Evgenij Onjegin». ljudska predstava. Izv.
Ponedeljek, 26.: Zaprt.

Celjsko gledališče.
Torek, 20.: «Ljubezen». Oustovanje dramskega ansambla iz Ljubljane. Izv.
Mariborsko gledališče.
Sreda, 21.: «Jesenske gosti». E.

Sokolstvo

Mariborska sokolska župa priredi v dne 26. novembra do 7. decembra v Mariboru župni vadišelski tečaj, ki je namenjen predvsem učitelstvu. Predavali bodo mariborski Sokoli. V dne 8. in 9. decembra bodo župne tekme pod izredno tekmimi pogoji, nakar se bo vršila dne 9. decembra zvečer v Narodnem domu sokolska akademija v proslavo desetletnice mariborske župe. Pri akademiji bo obilo novih težkih elektnih telovadnih nastopov, pri katerih bodo sodelovala vsa župna društva.

Sokolšt. Izšla je 11. številka sokolskega mladinskega lista, ki ima sledečo vsebino: Pozdravljen v sokolskem krogu. Članek poročila, kako je bil mladi kraljevič Peter sprejet med sokolsko dečo. — Br. Engelbert Gangl, o njegovi pedesetletnici, s sliko. — Naš skupna vez — sokolska ideja, razlaga sokolski misli. — Tvoj poziv! Je v srbohrvaščini pisan članek, ki tolmači sokolsko dolžnost, katere mora izpolnjevati sokolski naraščaj. — Ob plotu je kratka anekdota iz življenja sokolskega naraščajnika. — J. J. nas nadaljuje o zgodovini telovadbe, in sicer čas razvoja češkega Sokolstva. — Med drobnimi vestmi je več krajših poročil o zadnjih sokolskih dogodkih in o nekaterih novih knjigah. «Sokolšt» priporočamo!

in Zebot nista mirovala. Ampak od «Straže» napovedane revolucije ni bilo. V usodni uri je prišel Zebot javiti, da mu je njegova IV. četa žal že zopet odgovorela in ostala raje doma. Da ne rušijo idilične narodne harmonije, so se vrnili pod rodni krov tudi Rejovi fantje! «Liedertafel» je ob 11. končal dostojanstveno kot se spodobi za zaščiten — narodne manjšine, orožniki in detektivni v g. Kerševan s policijo so odšli mirno spat. Pika.

Nedelja je bila lepša. Videli sem pri delu napredno dijaško mladino. Mariborsko dijaštvo je bilo vedno med prvimi bojevnikov. Svoj čas je dobilo «Narodno-radikalno» dijaško gibanje ravno iz Maribora najmočnejše falange zmognih in navdušenih delavcev. Danes zavzemajo odlična mesta v svojih poklicih in raznih organizacijah narodne energije. Sedanja generacija ne zaostaja. Tvori predvsem kader Sokolstva, kateremu posvečata izmed profesorjev vse svoj prosti čas brata dr. Pivko in dr. Kovarčič. Bilo bi želeli, da se še več profesorjev, ki so še mladi in znajo vnikniti v revolucionarne mlade duše, briga tudi izven šole za napredno orientacijo dijaštva, kot delajo to

Sodnija

Sovor trgovec s živino je Sevnica Jurij z Zabrdu. Dne 16. septembra se je podal iz Sečeka na proboj Fr. Uršaja v Zabrdo k obdolženca po neko kravo. Ko sta se na srečala že na potu, je prišlo med njima radi krave do prepira. Sevnica trdi, da ga je Sešek najprej udaril za uho, kar mu je vrnil, za udarec z debelo palico po glavi pa noče nič vedeti. Ker pa je okrožno sodišče v Celju bolj verjelo Sešku, ki je imel vsled opetovanih udarcev z nekim debelim predmetom tudi polomljena rebra, je bil Sevnica obsojen na 2 meseca poostrene ječe.

Spolstuj očeta in mater... Zoper to božjo zapoved in kazenski zakon se je pregrebil Duša Mihael, 22letni rudar v Trbovljah. Po večkratnih preprih je meseca oktobra ob neki priliki vrgel na tla svojega lastnega očeta, ga tolkel s pestmi in udaril z nekim lesom po čelu. V svojo mačeho je vrgel kos lesa ter iz hudo blje poškodoval polhištvo svojega očeta. Pred celjskim okrožnim sodiščem je dobil 1 mesec poostrene ječe.

Ljubezniv mož. Štefan Nemeš, posestnik v Petajcih, je ponovno pretepal svojo ženo. Nekoč jo je privezal celo za lase, tako, da so se sosedje javno zgražali in ga končno tudi ovadili. Nemeš je bil nato od okrajnega sodišča obsojen na teden dni zapora. Razsodbo je potrdilo sedaj tudi vzklikeno sodišče v Mariboru, čeravno mu je žena odpustila. Štefan Nemeš je pač pozabil, da pravi sv. Ambrož: Kar je žena, to je mož.

Star grešnik. 85letni Alojzij Oman je prišel šele pred kratkim od vojakov, kjer je služil kot dalje službi podčastnik. Za seboj nima ravno najlepše preteklosti: bil je namreč nič manj kakor 14krat kaznovan. Da je v resnici veliki malopridnež, je pokazal že prvi dan, ko je odločil vojaško suknjo. Izmaknil je namreč kar dve kolesi: eno pred Schneider in Verovškovo trgovino na Dunajski cesti, lasti Alojzija Trinka, drugo pa v Sodni ulici, lasti Cirila Sršena. Zalotil pa ga je stražnik in aretiral. Oman bo nosil sedaj v zaporih ljubljanskega deželnega sodišča 14 mesecev nekoliko drugačno uniformo.

Smrtna obsodba v Varaždinu. V Varaždinu je bil obsojen na smrt orožnik Josip Pešič, rodom iz Istre, ki je v Bednji ustrelil svojo bivšo zaročenko in njenega moža I. Levandica. Zločin je izvršil tretji dan po poroki, potem pa se je potikal po gozdovih, dokler ga niso vjeli.

Objave

× Obrtnikom! Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani priredi v četrtek dne 22. novembra ob pol 8. uri zvečer v vrtnem salonu «Pri Levu» na Gosposvetski cesti tretje obrtniško predavanje. Predaval bo prof. K. Ozvald «O novjših vidikih za uspešno izbiranje poklica». Po predavanju prijateljski sestanek. Obrtniki naj se predavanja udeležijo v čim največjem številu. — Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani.

× Cercle Français. V sredo dne 21. novembra prične baron Knorring zopet s svojimi predavanji in konverzacijami vajami, ki se bodo vršile ob sredah in sobotah od 18. do 19. ure zvečer.

× Kolegialni večer društva «Pravnik» se vrši v sredo dne 21. novembra ob 8. uri zvečer v restavraciji hotela Union. Gosp. člani se vabijo, da se sestanka mnogobrojno udeležijo.

× Za Sokolski dom na Taboru so darovali po bratu Josipu Turkur: dr. Gregorčič, zdravnik in geront v Novem mestu 200 Din; vesela družba v gostilni «Košak» 285 Din; Jože Zajc, trgovec na Krki 100 Din; stava dveh odličnih mož v gostilni «Košak» 1000 Din; pri proslavi Kovinske zadruge v gostilni Kavčič na Privozu 567.50 Din; klub kegijašev JDS 1820 Din. — Vsem darovalcem in bratu Jos. Turkur toplu zahvala. — Odb.

× Predavanje v «Pravniku». Jutri v sredo se vrši drugo predavanje društva «Pravnik». Predava univ. prof. dr. Mirko Kosid: «Rasna teorija v zgodovini (Povodom zadnje polemike o značaju starih Slovencev)». Predavanje je ob petih popoldne v pravosodni palači št. 79 (I. nadstropje). E. obilni udeležbi vabi odbor.

Dopisi

ST. JERNEJ NA DOLENJSKEM. Pod tem naslovom se je v «Domoljubu» od 14. novembra 1923. na 487. strani zopet oglašil neki «Sentjernejščan» ter spušal vso jezo na mene. Koliko se je zlagal, pač ni potrebno pametnim sentjernejškim občanom dopovedovati. Onim, kateri so pa mogoče njegovemu članku verjeli, pradam sledeče: Noben pošten Slovenec ne vtakne psovke «lažnik», ki je za imenovanega dopisnika še vse premajhna, čena kar tako meni nič, tebi nič v tpe, da bi jo s seboj nosil. Torej dopisnik, kateremu v prvi vrsti to velja, opori se potrdi se, da Ti lahko pred sodiščem ponovim to psovko in Ti jo tako na delo pritisnem, da jo boš nosil pri bolnem dnevu po St. Jerneju in da Te bojo spoznali še oni, ki Ti do danes verjamejo. Jaz ne iščem poslanske imunosti za odgovornega urednika, temveč se bom vedno in vsak dan dr. Josip Kušar.

SV. ANDRAŽ V LESKOVCU. Ljudski knjižnica se snuje pod vodstvom gosp. Vinka Stoklasa, trgovca pri Sv. Andražu v Leskovcu. Doslej se je nabralo približno 150 knjig. Zanimanje za čitanje knjig je veliko. Na Martinovo nedeljo je priredila čitalnica dramske predstavo, ki je uspela nad vse pričakovanje sijajno. Sploh vlada v Leskovcu živahno narodno življenje. Apelliramo na javnost, da misli na naše obmejne kraje ter nam pomaga pri našem delu. Prosimo, da se do pošljijo knjige, ki leže kot mrtva glavnica po prašnih omara nam, da oživijo iz narodnega spanja se probujajoče naše obmejne Slovence. Knjige naj se blagovoljivo pošlji na naslov: Odbor čitalnice pri Sv. Andražu v Leskovcu po Ptuj.

POMANJKLJIVO NASLAVLJANJE POŠTNIH POŠILJK.

Na pritožbo zasebnikov zlasti pa trgovcev proti dostavljalcem, da se jim pošiljke zakašeno dostavljajo, je direktorja izvršila preiskavo in ugotovila, da je vzrok zakašeni dostavi pomanjkljivost naslovov na poštne pošiljke. Da se bodo mogle pošiljke brez zakašnitve dostavljati in da bi lažje pritožbe prenehale, opozarjamo občanstvo na naslednja pravila:

Naslovni kraj naj bo napisan na naslovni strani pošiljke vedno v spodnjem desnem kotu z velikimi razločnimi črkami in s polnim imenom brez okrajševanja.

Ce je pošiljka naslovljena v večji kraj, je treba označiti v naslovu ulico, hišno številko in če mogoče tudi nadstropje in številko vrat. V naslovih te podnajemnike in služinčad, je treba postaviti tudi ime najemnika ali gospodarja (delodajalca). Trgovcem in obrtnikom priporočamo, da nabijejo na vrsto trgovine ali delavnice tablico, na kateri naj bo napisano, kje stanuje lastnik, da se mu nujne pošiljke (ekspresne pošiljke in brojavke) ob nedeljah in praznikih ponači in sploh vsak čas, kadar je trgovina ali delavnica zaprta, lahko dostavijo na dom.

Ce je naslovni kraj pošiljke malo manj, je treba označiti županijo, okrožje, srez ali okraj, na pošiljkah v inozemstvo pa vselej vsaj državo. Ako v naslovnem kraju ni pošte, je treba napisati vselej zadnjo pošto. Na pošiljke v kraje, katerih je več enakega ali podobnega imena in državi, je treba vselej zapisati predel države ali pripisati kako drugo primerno natančnejše določilo, n. pr. Koprivnica, Hrvaška; Koprivnica pri Brezicah ali Koprivnica, okraj Brežice. Če je v naslovnem kraju več oseb istega imena in priimka, je potrebno, da se napiše poleg imena in priimka tudi ime poklice ali kaka druga natančnejša označba prejemnika, n. pr. mlajši, starejši, Petrov itd.

Na pošiljkah za vojake je treba dati imenu in priimku tudi številko vojne edinice, pri kateri služi naslovnik. Pri pismih pošiljkah je dobro, da napiše pošiljatelj nad naslov ali na zadnjo stran pošiljke svoj natančni naslov, zato da se mu pošiljko lahko takoj vrne, če se ne more dostaviti.

Naslov pošiljatelja pa mora biti tak, napisan, da ne bo nobenega dvoma, kdje je pravzaprav prejemnik pošiljke.

Mariborska nedelja

Maribor, 18. novembra.

Uvod v zimsko sezono s koncerti pri mizah. Prišel jih je v soboto «Männer-gesangsverein». Bili so čisti, še pred par meseci, ko so takšne nemške prireditve naše nacionaliste po Mariboru in Ptuj tako razburjale, da so nastali kravali, ki jih je vsak narodnjak razumel kot odjek užaljene mladine nad preganjanjem Slovencev na Koroškem. Samo klerikalcem to ni šlo v glavo in zato je «Straža» tedne in mesece psovala Orjunaše z razbojniki in jemala v zaščito uboge preganjanec Nemece. Plačilo ni izostalo. Vsi Germani in nemškutarji po Mariboru, Ptuj, Slov. Bistrici, Šoštanju in podobnih nemških gnezdih so naročili «Stražo» in obljubljali, pa tudi izkazovali dejansko hvaležnost SLS.

Pretekli teden pa se je zgodil čudež, nenapovedan, neumljiv in neverjeten preobrat v mišljenju duševnih voditeljev v Cirilovi tiskarni. «Straža» je v petek udarila z gorjačo po Nemcih in bila mnenja, da oblast ne more dovoliti «Männer-gesangsvereinu» sobotne «Liedertafel». In to duhovno pronovljenje je vztrajalo še celo v soboto popoldne in delalo nove

čudeže: Veliki inkvizitor Orjunašev, duhovnik in urednik Januš Golec je stopil četo Orjuna Slavkom Rejo in v idiličnem prijateljstvu smo ju videli stopati po Gosposki in Solski ulici na policijo, da se v zadnji minuti energično protestirata proti dovoljenju nemškega izzivanja in pred strogim očesom postavte odklonilno odgovornost za posledice... Bum! Na policiji so zjellali. K sreči se je vrnil s policijskega kongresa iz Zagreba g. Kerševan in telefon je pričel sipati direktive in komande, da se dostojno varuje zaščita narodnih manjšin. Na policiji so brusili sablje, čistili zarjavele pištole, detektivni so si delili rajone. Končno je g. Kerševan še enkrat strogo pogledal v oči svoji gardi in zasačil na dnu primorsko nezanesljivost. Zopet telefon in zvečer je zastražil Götzovo poslopje močan koridor orožništva z nasajenimi bajonetmi. Prišla je usodna osma ura — in električne obločnice so obsevale svetle gumbke budne straže, detektivni so švigali in promenirali, in v tem lepem spalinju po nemške familije udobno korakale v razsvetljeno dvorano. «Gesangsverein» se je izkazal hvaležnega: za uvod je intoniral nemško «Bože pravde». Balc med tem tudi Golec

in Zebot nista mirovala. Ampak od «Straže» napovedane revolucije ni bilo. V usodni uri je prišel Zebot javiti, da mu je njegova IV. četa žal že zopet odgovorela in ostala raje doma. Da ne rušijo idilične narodne harmonije, so se vrnili pod rodni krov tudi Rejovi fantje! «Liedertafel» je ob 11. končal dostojanstveno kot se spodobi za zaščiten — narodne manjšine, orožniki in detektivni v g. Kerševan s policijo so odšli mirno spat. Pika.

Nedelja je bila lepša. Videli sem pri delu napredno dijaško mladino. Mariborsko dijaštvo je bilo vedno med prvimi bojevnikov. Svoj čas je dobilo «Narodno-radikalno» dijaško gibanje ravno iz Maribora najmočnejše falange zmognih in navdušenih delavcev. Danes zavzemajo odlična mesta v svojih poklicih in raznih organizacijah narodne energije. Sedanja generacija ne zaostaja. Tvori predvsem kader Sokolstva, kateremu posvečata izmed profesorjev vse svoj prosti čas brata dr. Pivko in dr. Kovarčič. Bilo bi želeli, da se še več profesorjev, ki so še mladi in znajo vnikniti v revolucionarne mlade duše, briga tudi izven šole za napredno orientacijo dijaštva, kot delajo to

vsi klerikalni pedagogi. Sploh bi bilo treba na polju napredne dijaške vzgoje marsikaj ukreniti, da nam klerikalna ofenziva ne ugrabi mladine. Baš v tem, kot se v marsičem drugem, bi lahko vse napredne stranke izvršile marsikaj koristnega v skupnem delu. Predvsem bi moralo imeti napredno dijaštvo centralno ognjišče svojega delovanja in zatočišče naprednih organizacij v dijaškem domu, kot ga imajo klerikalci v dijaškem senešcu, kjer skrbje za nje vsi mogoči srednjoškoli in bogoslovni profesorji in razni duhovniki. Njihovo število zato ni ravno majhno.

Pa tudi garda naprednega dijaštva je jaka, čeprav so navezani na samopomoč. Pod vodstvom Društva akademikov imajo organizirane vse srednje šole z učiteljski in trgovsko šolo in prirejajo vsako nedeljo svoja predavanja. Danes je podala pred polno dvorano fantov in deklet nadarjena dijakinja zanimivo sliko o Prilekiji. Popoldne pa so priredili celo svojo prvo letošnjo akademijo s pevskimi in godbenimi točkami. Mladina, ki je napolnila malo dvorano Narodnega doma, je upravičeno navdušeno ploskala krasnim izvajanjem orkestra, seksetu in tercetu, deklamatoriki in solistu. Mnogo obe-

tajoči talenti skronne, a idealne mladine brez običajne primese nadutosti. In pika je najlepše med njimi, lepo se razumejo, govorijo brez fraz, mislijo pošteno — kot si le moremo želeli nepokvarjeno mladost. Kakih deset dečkov poizkušovalno stalno sodeluje v Ljudski knjižnici in ob koncu lanskega leta so cel priredili za javnost posrečen večer v Sokolski dom. — Takšna mladina je vrna, da jo javnost podpira.

V gledališču je bila prva popoldanska glasbena predstava. Med truščem in v kom pestre mladine in številnih okoličinov je stopil k pultu naš mladeniški stavek Viktor Parma in intoniral svoje «Zlatorog». Kakor on, tako je bila srečna tudi publika in mu hvaležno ploskala ob vživanju čustvenih slovenskih melodij. Bil je to lep nedeljski popoldan, ki ni naj slede še številni drugi. Vsi, ki so to poklikani, pa naj skrbje, da napolnijo te popoldanske ure gledališče s pripravljenim ljudstvom, kmečkim in delavskim in pa z mladino. Tam so srca najbolj stopna za setev lepote in tisto ustvarjajo, ne bo tudi najlažje.

Politični odmevi

Mussolini v laški zunanji politiki

Rim, 16. novembra.

V današnji seji senata je sen. Artom gnetel svojo interpelacijo o zunanje političnem položaju. Dotaknil se je januarskega dogodka, govoril o francoski akciji v Porurju, izražajoč mnenje, da se bo francosko-javno mnenje kmalu prepričalo, da se narodi ne dajo zavreči in da nasilje ne more tvoriti prave samoobranbe, pozival vlado, da vztraja na kolonialnih kompenzacijah, ki jih zagotavlja Italiji č. 13. londonskega pakta, zahteval poljskega o reškem vprašanju, mnenje, da je dogovor o reški lukci sicer koristen za Italijo, kakor za Jugoslavijo, da pa naj se vlada zaradi notranje politične težave v Jugoslaviji ne prenaša v zaključku pogajanj, in je zaključil z željo, da bo Italijanska zunanja politika vedno miroljubna in pravična ter bo Italija imela v svetu tisti vpliv, ki odgovarja njeni slavni tradiciji.

Nato je v dolgem govoru pojasnjeval ministrski predsednik Mussolini stališče svoje vlade v vseh važnejših vprašanjih zunanje politike. Lotil se je predvsem reparacijskega vprašanja in poudarjal, da Nemčija ni zadostila svojim obvezam. Francija je zahtevala točno izpolnitev nemških obvez, Anglija pa je bila za popuščanje. Tako je prišlo do londonske konference v decembru leta 1922., na kateri je Italija predložila svoj posredovalni predlog, po katerem naj bi se vprašanje reparacij strnilo z vprašanjem medzvezniških dolgov. Nemčiji znižale njene obveze, zato pa ji hlači zastavna poročila brez vojaške zasedbe, dovolil ji nov odlog in naložilo nadaljevanje dajatev v naravi. S temi predlogi je Italija le deloma prodrla in sledila je potem pariški konferenca, ki tudi ni dosegla svojega namena, nakar je prišla s francoske in belgijske strani okupacija Porurja, katere se je Italija udeležila le z majhnim številom inženirjev, da tako ščiti svoje koristi. V večini teh vprašanj stoji Italija na strani Anglije, a pazi, kakor ta, da ne pride do preloma s Francijo. Tudi v vprašanju izročitve kronprincea se Italija strinja z Anglijo in je odločno nasprotna vsaki nadaljni okupaciji nemškega ozemlja. Ne more in ne sme se misliti na uničenje 72 milijonskega nemškega naroda.

Smernice italijanske vlade v tem vprašanju so takele: dolg Nemčije naj se primerno zniža in sorazmerno naj se v zvezi s tem skrajša medzvezniški dolgovi; Nemčiji naj se dovoli primeren moratorij izvezni dajatev v naravi; Nemčija naj da zastavna poročila (nemška vlada jih je pripravila dati); izprazniti Porurja po doseženih zastavnih poročilih; izključitev vmešavanja v notranje stvari Nemčije in moralna podpora vladi, ki vzpostavi red v državi; izključitev vsake izpremembe v teritorialnem pogledu.

Nato se je Mussolini bavil z *okupacijo Krta* in diplomatsko bitko v *Zvezi narodov*, v kateri je Italija zmagala. Zveza narodov je francosko-angelski duet. Anglija ima v Zvezi 226 uradnikov, Francija 180, Švica 178, Italija pa samo 25. Od šestih komisij jih ima Francija monopoliziranih pet, Anglija eno, Italija pa nobene. Vkljub temu pa ostane Italija v Zvezi, zlasti zato, ker noče kršiti versajske mirovne konference, katere sestavni del je pogodba o Zvezi narodov.

Po teh vprašanjih je govornik prešel na tekoče vprašanje. O tem delu Mussolinilega govora je prineslo „Jutro“ že obširno telefonsko poročilo.

Vprašanje Javorine

Vprašanje Javorine, tega malega gorskega kota na meji med Češkoslovaško in Poljsko v Karpath, le okrog 50 km² obsega, je gozdnat in skalovitega ozemlja, ležečega okrog vasi Javorina, ki pa je kljub temu že nad dve leti silno razburjalo češkoslovaško in poljsko politično javnost, se nahaja baš te dni v od-

ločilnem stadiju pred mednarodnim razsodiščem v Haagu.

Spor zaradi Javorine se je razvil po sledeči poti. Dne 28. julija 1920. je veleposlaniška konferenca razdelila ozemlje Tešina, Spiša in Opave, kjer bi se imel vršiti plebiscit, med Češkoslovaško in Poljsko. Južni del Spiša, v katerem leži tudi Javorina, je pripadel Čehoslovakom. Mednarodna razmejitvena komisija, ki je imela detaljno v terenu določiti mejo je pričela v razmejitvi. Marca meseca leta 1921. je predlagal poljski član te komisije, naj bi se Javorina izročila Poljski za kompenzacijo dveh slovaških vasi v Spišu. Kakor povsod je imela razmejitvena komisija pravico, da po želji prizadetih držav izvrši tako obmejno zameno. Češkoslovaški zastopnik pa se je protivil taki zamenjavi. Vselej vztrajal propagando in po dolgotrajnih debatah, v katerih se je pokazala neoddanost v komisiji sami, je komisija naposled zadevo predložila poslanski konferenci v razsodbo.

Toda med tem se je na sestanku vnanjih ministrov Beneša in Skirmunta v novembru 1921. sklenilo, da se Javorinski spor reši prijateljskim potom v direktnem sporazumu v teku šestih mesecev.

Takoj nato, decembra 1921 pa je veleposlaniška konferenca odbila predlog razmejitvene komisije in odredila, da ako ne pride do direktnega sporazuma med obema državama, naj izvede prvotni sklep poslanske konference; s tem je bila Javorina toliko kot češkoslovaška. Toda v tem slučaju bi bilo računati na dolgotrajno nasprotje med CSR in Poljsko. Zato je minister Beneš v pravem razumevanju pomena bratskega sporazuma s Poljski postavil komisijo strokovnjakov, ki naj bi dognala, v koliko se more Češko slovaška vendarle odreči vsaj delu sporne ozemlja. Toda velik del češkega javnega mnenja, mnogi politiki so se izrekli zelo odločno zoper vsakršno popuščanje. Dr. Beneš je bil dolgo izpostavljen ostrim

napadom. Prav tako se je tudi s poljske strani propagiralo jako strastno protičeško stališče. Zadeva Javorine je razburjala češko in poljsko javnost v jako veliki meri in zastrupljala odnose med obema slovaškimi sosedama. Plemenita Benešova namera ni rodila sadu. Direktni sporazum se ni mogel doseči, dasi so bili Čehi pripravljeni odstopiti del sporne ozemlja. Med tem pa je razmejitvena komisija kratkoma neupravičeno potom razdelila Javorinsko ozemlje tako, da je prisodila večji del Poljski. Češkoslovaška ni priznala te razrešitve, marveč je apelirala znova na veleposlaniško konferenco, ki pa je stvar izročila naposled mednarodnemu razsodišču v Haagu.

V Haagu sta baš te dni češka in poljska delegacija utemeljevali in zagovarjali vsaka svoje stališče; dne 14. novembra je bila debata zaključena in po došlih poročilih je pričakovati razsodbo tekom kakih desetih dni.

— **Razkol med „Probulajočimi se Madžari“.** Bivši madžarski narodni poslanec Ladislav Budavary, do nedavno eden najvestejših članov skupine „Probulajočih se Madžarov“ se je vsled zapostavitosti v tej grupi izločil iz nje in ustanovil lastno stranko, ki nosi ime madžarske narodnostne stranke. Program nove stranke je krščansko-šovinistično-nacionalističen.

— **Zadušnica za Franciom Jožefom na Madžarskem.** Madžarski uradni list prinaša v neuradnem delu ene svojih zadnjih števil objavo, da se bo leto 24. decembra v stolni cerkvi v Budimpešti vršila maša zadušnica za bivšim cesarjem Franciom Jožefom I. Poročilo poziva člane armade, naj se udeležijo zadušnice v paradi uniformi...

— **Odstranitev pečatov na prostori Hrvatske zajednice.** Kakor znano, so bili prostori Hrvatske zajednice v Zagrebu 10. septembra zapečateni in poslovanje ustavljeno. Sedaj so prostore razpečatili in bodo zopet služili članom zajednice, samo hišni red bo po zahtevi policije poostren. Dovolitev ponovne otvoritve prostorov je posledica ugovora, ki ga je vložila čitalnica.

Socijalna politika

Za reformo socialnega zavarovanja

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani se je v svojih zadnjih posvetovalnih na podlagi poročila dr. Plessa bavila z nedostatk pri socialnem zavarovanju. Po živahni debati se je sklenilo v posebnih spomeniki opozoriti ministrstvo za socialno politiko na škodljive posledice, ki jih ima zakon o zavarovanju delavcev na razvoj našega gospodarstva.

Poljsko-zavarovalni prispevekni so se od januarja 1923. v celi krajini povzeli od 5 odst. na 6 odst., dočim se je z navedbo ministra za socialno politiko od 20. novembra 1922. znižala prispevna tarifa za zavarovanje proti nezgodni od 8 odst. na 6 odst. za varnostni odstotek 100. Prispevki v navedenih odstotkih pomenijo ogromno obremenitev našega gospodarstva in se čujejo iz vseh poslovnih krogov neprestano zahteve po reviziji zakona o zavarovanju delavcev.

Prvi pogoj, da se morejo znižati prispevki, je znižanje upravnih stroškov naših socialno-zavarovalnih institucij. Med tem pa, ko stremijo vsi za tem, da se uprava poenostavi in se njeni režijski stroški znižajo, je na podlagi proračuna upravnih stroškov za leto 1923. pri Okrožnem uradu v Ljubljani utemelje na bojazen, da se upravni stroški celo še povečajo. Predmetni proračun predvideva 178 uradnih in 45 dnevnih mest, katerih letni prejemki so določeni na 3.917,189 Din.

Da dobimo približno sliko o neprimerosti upravnih stroškov, poskusimo ugotoviti razmerje stroškov iz proračuna na prave predvidnje, na podlagi dosedanjih praks izračunanih celokupnih dohod-

kom okrožnega urada. Ako računamo povprečno število članov s 60.000, ki so zavarovani povprečno v XIII. meznem razredu, bi znašala letna zavarovana meza 360.000.000 Din, kar bi pri 6 odst. bolniško-zavarovalnih prispevkih znašalo 21 milijonov letnih prejemkov okrožnega urada. Kalkulacija sloni na zelo optimističnih premisah. Verjetneje je celo, da bodo prejemki manjši, kajti v najbolj ugodnih mesecih, to je za čas stavbene sezone, je bilo najvišje število članov 78.000. Ako upoštevamo, da je v tem številu mnogo poljedelskih delavcev pri vseh šestih, rodbinskih članov i. dr., ki zavarovanju pravzaprav niso podvrženi in ako od celokupnih dohodkov odbijemo še procent neizpolnjenih prejemkov, ki znašajo po izkušnjah dosedanje prakse do 10 odst., dobimo samo v najugodnejšem primeru približen iznos prejemkov kateri služijo kot baza pri gornji kalkulaciji. Eliminirani iz te kalkulacije so neugodno-zavarovalni prispevki, ker so to dohodki centrale in ne okrožnega urada.

Upravni stroški v celoti znašajo po predloženemu proračunu 5.597.498 Din 20 para, ki pa se morejo še zvišati.

Po tem računu znašajo pri dohodkih okrog 21 milijonov dinarjev, upravni stroški 5.597.498 Din. Da se doseže znižanje vseh stroškov, se mora uradništvo reducirati na neobhodno potrebni minimum.

Sedanja razdelitev urada na 12 oddelkov ne odgovarja potrebam tega, pač pa zavlačuje rešitve in otežuje nadzorstvo. Birokratizem je vzrok, da se zavarovalni prispevki ne morejo predpisovati takoj ob zapadlosti, ampak da se s predpisi zavlačuje po 4 ali več mesecev, tako da dobivajo podjetja plačilne nalo-

ge za več mesecev skupaj. Urad sam trpi, ker postanejo mnogi prispevki neizpolnjeni. Dosti bi bilo 5 oddelkov. Potem bi odpadlo več nadzornikov, ki so v proračunu predvideni za vsaki oddelke posebej. Celotno za ekonomat, ki šteje samo enega uradnika in enega dnevnika, je predviden poseben nadzornik.

Reorganizacija pa naj ne obsega samo okrožni urad, ampak tudi poslovalnice. V Sloveniji štejemo 19 poslovalnic, ki imajo po dva do tri uradnike. Poslovalnice so samo v Sloveniji, v Dalmaciji in Bosni. V drugih pokrajinah poslovalnic ne poznamo. Prispevki se predpisujejo za celo Slovenijo centralno v okrožnem uradu, ravno tako se plačujejo podpore neposredno od okrožnega urada, kakor se tudi vse druge bistvene funkcije zavarovanja izvršujejo centralno, tako da upravičenost obstoja poslovalnic v dosedanjih oblikah nikakor ni podana.

Namesto dosedanjih poslovalnic naj bi se ustanovili posebni posvetovalni organi, ki naj sestojijo iz enega ali dveh uradnikov z večjim številom izvoljenih zastopnikov delodajalcev in delojemalcev. Njih okrožje naj obsega tri do štiri okrožja dosedanjih poslovalnic. Pri socialno-zavarovalnih institucijah je potrebno, da sodelujejo z absolutno samoodlobo neposredno interesenti. V upravo socialno-zavarovalnih institucij naj se pritegne čim večje število interesentov.

Upravi socialno-zavarovalnih institucij bi bilo priznati široko avtonomijo. Zakon o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922. je odvzel, kar se tiče socialnega zavarovanja, popolnoma vsako avtonomijo. Socialno-zavarovalne institucije so postale skoro državne ustanove z reokretnim aparatom. Neobhodno potrebno je, da se v svrhu uspešnega razvoja socialnega zavarovanja upravnica decentralizira. Pokrajinske zavarovalnice naj bodo vrhovni centralni instanci podrejene samo v stvarih čiste finančne kontrole in v stvarih statistike. Slovenija nudi po svojem teritorialnem obsegu in svojih gospodarskih prilikah podlago, na kateri je mogoče ustvariti zavarovalnico s popolno stvarno in teritorialno avtonomijo.

Postanek in razvoj Podmladka Rdečega Kriza — v Ameriki in Evropi

Svetovna vojna ni prizanesla niti Ameriki. Čete so odplule v krvavo Evropo. Ameriški Rdeči Kriz je pomagal revidem, pošiljal je ogromne množine sanitetnega materiala v vojaške bolnice, pošiljal je denarja in polne ladje živeža.

Vojne ni in ni bilo konec. Velike zaloge so se s časom tudi izpraznile; beda in pomanjkanje sta potrkale vsepovsod.

Evropa je neprestano prosila pomoči. Tedaj se je ameriški Rdeči Kriz spomnil na slovske deca. Naprosil jo je pomoči. In glej, pridne ročice milijonov otrok so segle po delu. Pod okriljem Rdečega Kriza so pletle deklice nogavice, jopice, avbe itd., dečki so rezali vato, vilili ovojce za ranjence, izdelovali zabojke itd. S kakšno ljubeznijo je deca skrbela za vojske in bedno vojno siročat...

Svetovna vojna je zbežala kakor ogenj sanj...

Rdeči Kriz ni več potreboval otroške pomoči, razrešiti jih je nameraval od sodelovanja.

Pedagogom pa se je zdelo žal, da bi prekinili to silno akcijo pomoči, ki je tako blagodejno vplivala na čustvovanje deca. S pomočjo merodajnih krogov so ustanovili Podmladek Rdečega Kriza z geslom: Služim!

In nameste, da bi vsa ta ogromna armada otrok pletla nogavice, jopice itd., rezala vato in vila ovojce za vojske — pletajo in šivajo nogavice in obleke za nesrečne in zamernarjene otroke, lepijo in rezljajo igrače siromakom po bolnicah ter s ponosom „služijo“ na raz različnejše načine, da tako z lastnimi močmi in v svojo ljubeznijo nedolžnih svojih sre skrbijo za srečo drugih otrok.

Podmladek se je pa poprijel z vso vno mo tudi akcije za zdravje otrok. Otroci se sistematično vzgajajo k pažnji na lastno zdravje in na zdravje in higijeno svoje okolice. Tako dobro se je obnesel Podmladek v Ameriki in rodil toliko sadu, da so mogli otroci kmalu odstopiti od svojih darov tudi otrokom preko oceana. Pedagogi pa so — uvidevajoč važne vzgojne momente — pričeli propagirati za Podmladek tudi v Evropi.

Ko se je leta 1919. osnovala Liga družva Rdečega Kriza, katere član je tudi Rdeči Kriz naše države, so sprejele Podmladek malone vse države v Evropi ter pričele takoj organizirati svoje deca. Tako je sedaj Podmladek Rdečega Kriza udomačen v sledečih državah: Avstriji, Belgiji, Britaniji, Češkoslovaški, Danski, Finski, Franciji, Grški, Ogrski, Italiji, Japonski, Litvanski, Nemčiji, Poljski, Rumuniji, Španiji, Švici...

Tudi naša država je prevzela to misel in jo prilagodila prilikam in potrebam naše zemlje. Upriti se paš ne more nobena država in noben bolnik, ki spozna idealno stremenje Podmladka Rdečega Kriza k udejstvovanju ljubezni do bližnjega!

Domače zadeve

Občni zbor Kmetijske družbe

Občni zbor Kmetijske družbe je bil razglašen v „Kmetovalcu“ za nedeljo dne 16. decembra t. l. To je bila zadnja prilika za objavo, da se še lahko reši v tekočem letu. Prof. Jarc je v „Slovencu“ z dne 17. novembra t. l. sicer razglašal, da je sklep glavnega odbora neveljaven, ker ni dal on potrebne sankcije in da je to od državne oblasti že ugotovljeno. Opozoriti moramo pa na to, da ni res, da bi bila državna oblast v tem pogledu že kaj ukrenila in da se tako daleč najbrž tudi vtiliki ne bo hoteli, ker je to povsem notranja zadeva družbe. Glavni odbor bo dal odgovor občnemu zboru, ki je edino kompetenten za take spore v družbi.

Sklep glavnega odbora v seji 6. novembra je bil povsem pravičen in če ni hotel prof. Jarc tej seji več predsedovati, je to njegova stvar, za katero se bo moral še zagovarjati. Protestirati pa je proti temu, da bi on postal za družbo v glavnem odboru in pri sejah, kakor bi se to njemu zljubilo in kakor bi mu trenutno kazalo. Kot posledični predsednik bi bil moral respektirati pravila in sklope glavnega odbora in bi moral upoštevati upravičene težnje večine glavnega odbora, ki so šla za tem, da se še to leto skli-

še občni zbor, kakor to zahteva redni gospodarstvo in kakor predpisujejo tudi družbena pravila.

Pri objektivnem tolmačenju družbenih pravil ne more biti prav nobenega dvoma o tem, da se mora redni občni zbor sklicati tekom poslovnega leta in da ga mora sklicati predsednik in da je proti vsem pravilom, ako ga skuša zavleči iz strankarskih ozirih, kakor se je to v tem slučaju zgodilo.

Družbena pravila naj se tolmačijo pošteno, v tistem duhu, v katerem so zamišljena in ki so v interesu družbe in njenega rednega poslovanja. Nikakor pa ni prav, da bi strankarske spekulacije kovalle kapital iz morda nerodno stiliziranih pravil. Naj se ne brska po mrtvih črkah v prilog strankarskim spekulantom in v škodo družbi!

Prof. Jarc je v tem slučaju kot začasni predsednik popolnoma zaigral, ker so ga pri celi stvari vodili edino le strankarski nagibi. V ostalem pa sploh ne sodi na to mesto, ne po svoji strankarski zagrizenosti, ne po svojem pravem čutu, ne po svoji kmetijski izvedenosti. Družba potrebuje nepristranskega vodstva, mož, ki pozna je interese družbe in njenih članov, ne pa zagrizenih strankarskih eksponentov, kakršen je bil dosedani predsednik prof. Jarc.

Knjige o polski

„Dnevnik imperatora Nikolaja II.“

(Založba „Slovo“, Berlin 1923.)

Zadnji ruski car Nikolaj II. je pisal svoj dnevnik, dan za dnem, metodično. Zabeležil je v njem vsak dogodek, ki se je k njemu zdel važen, vsak svoj čin ali kretnjo. Kratki so ti zbirski, lakonični in brezbarvni! Zdi se, kakor da jih je zapisal star vesten birokrat, ki si piše svoje izdatke in dohodke, svoje obiske, dve ali tri domislce o prošlosti in bodočnosti, — o zadevah svojega velikega carstva, kateremu ga je ironija usode postavila na čelo, pa si napiše le sem in tja opazko. Javnosti je bilo znanih doslej nekaj malo strani njegovega dnevnika, napisanih med revolucijo, pozneje namreč, ko se je že odpovedal prestolu ter bil z vso carsko rodbino interniran v Tobolsku. Iz teh malo strani je bilo videti, da je Nikolaj II., obžalovanja vredno bitje, srečno, da je z njegovih ram odvzeto težko breme „samoderžavja“, pretežko za njegove slabotne rame; srečen je bil na dnu srca koncev koncev, da so daj ni nič več ko navadni Nikolaj Romanov. Javno je, da se sploh ni zavedal, kako ogromna je tragedija, ki se

razvija okrog njega in ki je že porušila njegov prestol.

Novi „Dnevnik“, ki ga je pred štiri tedni izdala berlinska založba „Slovo“, nas vodi nazaj v dobo, ko je Nikolaj bil še naslednik prestola in v prvih početkih svoje moči. Ta dnevnik pričena leta 1890. in konča v dneh po prvem izbruhu ruske revolucije, v l. 1906. Šestnajst let samo, pa kakšne premembe, kakšni dogodki! Ko pa čitaš dnevne kratke opombe carskega pisatelja, — po 20—30 vrstic za vsak dan, — se vprašaš, če ni ta mož v svojih mislih sploh živel na kakšnem drugem planetu? Vsi dogodki dvora, imenovanja in demisije ministrov, notranje zmede krvave prve revolucije, odnosi napram drugim velešilam, sploh vse ono, kar se tiče obsega evropskega življenja, — vse to odmeva iz carskih zapisov le oddaljeno in gluho. Od časa do časa najdemo nekaj kratkih vrstic o poročilih in raportih enega ali drugega ministrskega predsednika, o odhodu tega ali onega ministra ali generala, nikdar pa bolj ali manj jasne lastne sode o javnih zadevah!

V prvih zapisih iz let 1890—1894. se nam Nikolaj II. za časa vladanja

trdega Aleksandra III. prikazuje kot dober sin, plašen in sentimentalni mladenič, ki se brez nobenega navdušenja pripravlja, da bo nekoč sledil svojemu očetu. Potem vidimo njegovo ljubezensko zadevo s princeso Alix Hessensko in potovanje v Koburg, kjer se zaroči. Potem povratek v Rusijo in temne dni spomladaj 1894. Aleksander na Krinu težko zbolil, pošlje po sinovo zaročenko v Nemčijo in naglo ukaže poroko.

V svojem dnevniku opisuje Nikolaj po malem vse dogodke v svoji rodbini; zdi se, da so mu samo te zadeve šle do srca. Tudi ne okrija svoje žalosti nad prezgodnjo očitno smrtjo, niti svojih skrbi radi težkega bremena carskega, kateremu ni dorasen. Iz dnevnika samega izhaja določni občutek, da se bo ta dobi slabši opiral na svojo ženo, ki je močna in sanja imperatorske sanje. Da reši svojega moža in njegov prestol, pridobiva ona vedno več in več vpliva nanj. Ona mu neprestano prigovarja, da bolj in bolj utrjuje avtokracijo in da brezobzirno uničuje in zatira vsak liberalni pokret, če v kralj. V prepričanju, da utrjuje njegovo pozicijo, tira nesrečna Nemka svojega moža naravnost v stmo-glavo pogubo.

Kot vladar in kot človek je Nikolaj tragična figura. Njegov dnevnik to dokazuje. Dve vojni, dve revoluciji, sin neozdravljivo bolan. Vse to pre-

naša ubogi vladar kakor vdana resignirana žrtev. Vdanost pred udarci usode in fatalizem izhajata iz iskrene verskega čustvovanja, iz organične nesposobnosti za borbo iz nemožnosti, da bi se uveljavil, da bi drugin naložil svojo voljo ali da bi odločilno vplival na potek zgodovine z energično kretujo. Tako opisuje zadnji Romanovec samega sebe v dnevniku svoje-ga življenja.

Evo vzorec Nikolajevnega stila, dva zapiska, posvečena smrti Aleksandra III.

— 19. oktobra. Sreda.

Davi je moj dragi papa spal štiri ure zapored, ostali del dneva je pa preživel v svojem fotelju. Naš nemir se je zopet pojavil zvečer, ko se je papa vrnil v svojo spalnico in legel na svojo posteljo, kajti imel je iznova strašen napad svoje oslabelosti. Mi smo vsi zbežali v park, vsak na svojo stran. Alice in jaz sva odšla na morsko obalo, ker sem jaz bil mnenja, da ona ne sme preveč strapacirati svojih nog. Voza pa ni bilo. Po čaju in zvečer sem čital v svojih papirjih, potem sem ostal pri svoji dragi Alici.

— 20. oktobra. Četrtek.

Bože moj, bože moj, kakšen dan! Gospod je poklical k sebi našega ljubljenega očeta. Bože moj, ta dan! V glavi se mi vrti, kar verjeti ne morem, tako nemogoča se mi zdi strašna res-

ničnost! Celo jutro smo bili pri njem. Dihal je zelo težko, vsak hip so mu morali dajati kisika. Okrog poltretje je dobil poslednje olje. Kmalu nato so pričeli lahki krči. To je bil konec. Oče Ivan je ostal delj ko celo uro pri njegovi postelji in mu je podpiral glavo. To je bila smrt svetnika! Gospodi, pomiluj nam v teh težkih dneh! Uboga draga mamica!

Nocoj ob 9. uri so služili žalno mažo, v isti spalnici, kjer je nastopila smrt! Zdelo se mi je, ko da sem sam umrl. Alice pa iznova čuti bolečine v nogah!

— Dobrosrčni slabši, ki je bil orodje v rokah svoje žene in bogzna koliko in kakšnih drugih faktorjev. Pod njegovo in njihovo vlado je zato Rusija iz enega ekstreme zašla v drugega, mesto da bi jo bile močne roke vodile v zdrav napredek in razvile krepko demokracijo. Iz imperatorskega dnevnika gleda izmučeni obraz dobrosrčneža, ki nosi pred zgodovino odgovornost za svojo slabost in za zločine svoje okolice. Eden najbolj značilnih dokumentov zgodovine zavzema ta dnevnik v zvezi z že znanimi pismi carice Aleksandre (Alix) in spominj ministra Witteja odlično mesto v obili in tako instruktivni sodobni memoarski literaturi. Bfif.

Konceptni uradniki in razdelitev uradništva

Društvo konceptnih uradnikov politične uprave za Slovenijo je poslalo vladi sledečo spomenico:

Z uredbo z dne 31. oktobra 1923. Službene Novine št. 251, se je izvršila razdelitev uradništva na kategorije in grupe. S to uredbo se je degradiralo brez vsakega razloga upravno konceptno uradništvo s fakultetno izobrazbo, ker je zaposleno za sodniki in profesorji povprečno za eno grupo uasproti dosežanemu razmerju v Sloveniji, dasiravno ima z vsemi temi iste pogoje in popolnoma odgovarjajočo kvalifikacijo (fakulteto in strokovne izpite), službo pa v marsičem težje in odgovornejšo.

Društvo konceptnih uradnikov politične uprave za Slovenijo z vso odločitvijo protestira proti zaposlovanju svoje stroke ter zahteva, da se upravna služba logično dosledno razporedi po grupah in na način, da bodo posamezne upravne grupe odgovarjale tudi dejanskemu položaju vsakega činovnika. Predvsem drugo ugovarja, da je prva položajna grupa dejansko ostala nezasedena, kajti zakon o obli upravi pokrajinskega namestnika ne pozna. Če se ta že mora uvrstiti v prvo položajno grupo, se to pač ne sme zgoditi na škodo ostalih zvanj, ki bodo v bodočnosti dejansko obstojali.

V upravni službi naj se upošteva dejanski ustroj posameznih zvanj. Tako na primer ne upošteva uredbe, da vrši nadzor nad velikim županom načelnik v ministru, temveč postavlja načelnika za velikim županom šele v četrto grupo, do čim je prva razporedba po mnenju podpisane družbe sledeča: Načelniki v ministru, veliki župani, referenti pri oblasteh, sreski načelniki, referenti sreskega načelnika.

S tega vidika zahteva društvo, da se v členi I. omenjene uredbe pri ministru nestransko del poleg tam navedenih zvanj uvrsti konceptno uradništvo politične stroke v Sloveniji in Dalmaciji sledeče: grupa 1. načelniki v ministru in pokrajinski namestniki; grupa 2. oblatni veliki župani; grupa 3. šefovi odelanja v pokrajinama, dvorni svetniki; grupa 4. šefovi odseka, vladni svetniki, policijski direktorji, višji policijski svetniki; grupa 5. kotarski poglavarji, policijski svetniki; grupa 6. vladni tajniki, višji policijski komisariji; grupa 7. kotarski komisariji, policijski komisariji; grupa 8. vladni koncipisti, policijski koncipisti; grupa 9. konceptni praktikanti. S to razporedbo bi bilo zadoščeno tudi določili člena 231. zakona o civilnih uradnikih, ker se s tem varujejo že pridobljene položajne pravice.

Z ozirom na to, naj se dalje pomakne grupacija dosedanjih činov v nove položaje v smislu člena 6. navedene uredbe za eno grupo navzgor, tako da padejo: v grupo 3. činovniki V. in višjih činovnih razredov, v grupo 4. činovniki VI. čin. razreda, v grupo 5. činovniki VII. čin. razreda, v grupo 6. činovniki VIII. čin. razreda, v grupo 7. činovniki IX. čin. razreda, v grupo 8. činovniki X. in XI. čin. razreda, v grupo 9. pripravniki.

Društvo z ogorčenjem opaža, da se je tudi v drugem ozirom postavilo konceptno uradništvo za profesorji in sodniki, to je pri razvrstitvi v položaje z ozirom na službeno leto. Zato zahteva, da se poleg navedenih načel upošteva tudi pri konceptnem uradništvu politične uprave službeno leto, in sicer tako, da pridejo konceptni uradniki s fakultetno izobrazbo, ako bi po zgoraj navedeni razdelitvi morali priti v nižjo grupo, z ozirom na svojo službeno dobo v odgovarjajoči položaj, in sicer: Uradnik z 20 in več službenimi leti v 4. grupo, uradnik z 15 do 20 službenimi leti v 5. grupo, uradnik z 10 do 15 službenimi leti v 6. grupo, uradnik s sedem do 10 službenimi leti v 7. grupo, kakor je to predvideno v uredbi za profesorje, odnosno sodnike. S tem bi bilo zagotovljeno napredovanje v višje grupe kakor profesorjem in sodnikom tudi upravno političnemu uradništvu, in sicer za vsak konkreten slučaj posebe, ker bi s

tem samo ob sebi odpadla nenaravna delitev istega položaja po odstotkih na različne grupe. Dalje naj se v izogib vsaki nejasnosti izrečno določi, da veljajo gornja načela za konceptne uradnike politične uprave s fakultetno izobrazbo v vseh upravnih panovah pokrajine uprave.

Društvo opozarja ob tej priliki, da je vsak kile po čisti, nekoruptni upravi zman, dokler se upravno politično uradništvo ne sporedi kot enakovredno enako kvalificiranim profesorjem in sodnikom ter se mu ne zagotovi življenski obstoj, ki bo odgovarjal njegovemu tako izpostavljenemu in odgovornemu uradnemu položaju.

Južna železnica in opcije, oz. državljanstvo

Člen 17. točka 2. rimskega sporazuma glede poddržavljenja Južne železnice se glasi:

«Osobje, ki je v trenutku, ko se ta sporazum uveljavlja, v staležu omejene družbe, preide v službo dotične države, ako ima državljanstvo dotične države, oziroma mu bo državljanstvo priznano na podlagi opcijske ali državljanske izjave, ki je bila predložena v zakonitem roku, to je tekom nadaljnjih šestih mesecev, ko stopi ta sporazum v veljavo».

Razumljivo je, da se je marsikateremu pristnemu Slovence pripetilo, da je pri čeljski rok zamudil in ni optiral, ker je bil trdno prepričan, da mu tega ni treba, ker že ima domovinsko pravico v kakšni jugoslovanski občini. Prezrl je namreč, da morajo po § 2. opcijske odločbe vsi oni, ki so pridobili domovinsko pravico po 1. jan. 1910. na današnjem ozemlju kraljevine SHS, znova prositi potrdila svojega domovinstva. Ako ne prosijo, so zopet državljani one države, kjer so imeli domovinsko pravico, preden so pridobili poslednjič tako pravico na jugoslovanskem ozemlju.

Rok za to Slovence je potekel že 23. jan. 1922. In tako je več železničarjev, ki so zopet italijan. ali avstrijski državljani, ne da bi se tega zavedali in ki jim zdaj grozi, da bodo kot tuji odslavljeni!

Iz življenja in sveta

Kokain

Izmed raznih dražil, katerih razpečevanje je prepovedano, je v zadnjih letih kokain morda najrazširjenjše. Človek, ki nima vpogleda v take stvari, si niti predstavljati ne more, koliko tega strupa se dandanes v evropskih vele mestih zaužije. Kdor bere na primer tržaške liste, bo našel prav pogosto kratke novice, da se je policijskim ali finančnim organom posrečilo zapleniti večje ali manjše množine kokaina. Zadnja leta je Trst takorekto preplavljen s tem nasladihom; oblasti so tu skoraj brez moči. Kokain je za Trst ena izmed mnogih »pridobitev«, s katerimi ga je osrečila Italija. Dobiš ga povsod: skoro v vsaki kavarni, v vsakem nočnem zabavišču ga nastavljeni pod roko prodajajo. Povsod se ti lahko dogodi, da se ti približa neznanec ter ti šepetaje ponudi kokain. Prodaja se pa v najrazličnejših in najnedolžnejših oblikah. Seveda je tudi cena precej osoljena.

Trst dobiva kokain predvsem iz Avstrije in Nemčije. Ker je nekoncepcionirano kupčevanje s kokainom strogo prepovedano (dovoljenje uvoza in razprodaje ima kokain le kot zdravilo), se ga mora tujci vtihotati preko granice. Stroški pri tem poslu seveda niso mali. Treba je precejšnjega »obratnega kapitala« za nakup, prevoz, podkupovanje itd. Tihotapec, ki se mu je posrečilo spraviti v Trst večjo množino kokaina, ga potem s primernim dobičkom proda tujcem na drobno. Ker morajo tudi ti živeti, je končna cena kokaina v tedrni prodaji zelo visoka. Kljub temu pa ga danes zauživa na stotine in

stotine ljudi, ki so zapadli tej nesrečni strasti.

Posledice kokainomanije niso nič manj strašne kot n. pr. učinki morfija. Človek, ki stalno zauživa kokain, trpi telesno in duševno škodo. Končna posledica je blaznost ali smrt vsled zastupitve. Z ozirom na vse to ni nič čudnega, da italijanske oblasti, ki sicer glede tihotapstva niso tako rigorozne kot naše, ostro zasledujejo tihotapece in prekupevalce kokaina. Ako koga vlove, mu zaplenijo vse prepovedano blago ter ga nato poleg globe še zasijejo za lep čas. Kontrola pa ni tako lahka, kajti internacionalni tihotapec so navadno mnogo zvitješi nego kontrolni organi. Seveda potrebuje tak tihotapec precejšnjo porcijo hladnokrvnosti, rafiniranosti in nesramnosti.

Ni dvoma, da se zelo mnogo kokaina prevozi po železniški progi Dunaj-Ljubljana - Trst. Kakor kažejo kriminalne statistike, se pečajo s tem dobičkanosnim poslom predvsem ženske, ki so menda sploh za take stvari nadarjeneje nego moški.

Hvala Bogu, da smo Slovenci tako konservativni, da ne sledimo prav vsakemu vzgledu tujcev. Naši ljudje poznajo slične stvari, kot je kokain, komaj po imenu. Bratje Hrvati so pa nekoliko »naoprotnejši«. V Zagrebu ne manjka niti prodajalcev niti konzumentov kokaina. Vendar pa se to niti primerjati ne da s tem, kar se godi po večjih mestih, zlasti tudi po Italiji.

Da ni kljub vsem naporom nikjer mogoče popolnoma zatreti te sramotne trgovine, ni čudno, kajti malo »artiklov« je, ki bi donasili tako mastne dobičke kot baš kokain. Dejstvo, da je

uživanje kokaina dandanes tako razširjeno, je brez dvoma ena izmed brezštevilnih zlih posledic svetovne vojne.

Amaconke

Dunajske dame protestirajo proti amaconski modi. «Neues Wiener Journal» je namreč z ozirom na dragino šaljivo pripočel, naj bi dame, ako so navdušene za staroegipčansko modo, ovito tuniko s hieroglifi, rajši zbrale amaconsko nošo, kakršno lahko vidijo pri predstavi Kleistove »Penthesileje« v Državnem (Dvor) gledališču. Resnično ta moda bi bila zelo cenena, ker bi dovoljevala žensvni goli noge, gola bedra in gola meča ter gole roke. Žensvito bi hodilo bosu ali kvečlemu v nizkih sandalah. No, Dunajčkam je ta moda vendarle preskopa in po zimi premrzla, a tudi opasna za modnega stališča. Kajti moda bi razkrila marsikaj, kar se le zakrito zdi vabljivo in lepo. Moda pa ima predvsem namen prednosti stopnjevati in nedostatk skriti.

Amaconke so prišle iz daljnega vzhoda pomagat Orkom, ki so oblegali Trojo. Vodila je Amaconke Penthesilea, a imela je 12 tovarišic. Orki so se fantastično okrašenim ženskam zelo zudili, ker so dospole na konjih. Stari Orki menda sploh niso jezdarili, nego so poznali konje le kot vozno žival. Kakšne so bile te Amaconke? Orška umetnost jih predstavljala različno. Včasih nosijo visoke šleme (čelade) z repom, oklep brez rokavov in železne golence na golih nogah. V dobi grških vojn s Perzi je predstavljalo grško slikarstvo Amaconke kot orijentalke na konjih ali peš, v ozkih hlačah, v kljunastih čevljih ali škornjih. Tudi kožuhe raznih zveri ali plašče z bogato ornamentiko nosijo. Amaconke, ki so se borile peš, imajo loke in velike torbe za puščice; jezdarke imajo sulice, ščit in sekiro z dvema reziloma. Obleka je podobna tuniki. V Louvru (v Parizu) imajo sarkofag, na katerem je naslikan boj Ahila s Penthesilejo, ki ima na bujnih lasih čelado, obložena je s plaščkom, ima na nogah visoke škornje, v ostalem pa je gola.

O nastanku glasbil

Prvo človeško glasilo je bilo nedvomno leseno. Ljudje so tolkli z lesom ob les in ker različne vrste lesa različno zvone, so se teh zvokov veselili. Zanimivo je, vedeti, da tudi bolj razvite opice udarjajo sebi v zabavo s koščki lesa ob druge predmete ter se tega radujejo. Šimpanzi n. pr. udarjajo s palčicami ob suhe vejice. Avstralski inorodci se poslužujejo debelega kola iz trdega lesa. Ta danje od sebe močan zvok in služi za udarjanje takta. Rabijo pa ga ne le posamič, temveč v zvezi z drugimi instrumenti.

Kstanjete imajo podobno zgodovino. Nekaterim plodovom ropotajo peške pri potresavanju. V grobiščih iz kamene dobe so raziskovalci našli klopoteulje iz pločevine v živalskih oblikah. Na razvalinah Troje so odkrili kovinaste ropotulje, a v Peruju so izkopali v predzgodovinskem grobu morskega polža, napolnjenega z drobnimi kamenčki.

Prvotna oblika bobna je volto drevo, na katero se udarja s palico. Se dandanes rabijo številna zamorska plemena takšne bobne. V Avstraliji snamejo žene pri ple-

su možkin kože z remen in jih napnejo, volte lesene postavke ter nato udarjajo nanje. Na ta način so iznašli današnji bobna. Kmalu pa so nadomestili les s pločevino. Takšen boben se je našel že v izkoplinah iz zadnje kamene dobe.

Trobila, posebno piščali, so nastala iz igračkanj z ločno tolvino in volilimi koščicami, ki so jih nosili v okras. Dobro znane so piščali iz kamene dobe. Tudi glasbila s strunami imajo svoj izvor v lojci. Če izstreliš puščico, zavveni lok. Hotenosti imajo n. pr. še dandanes goslim podobno glasbilo, ki sestoji v bistvu iz možno upognjenega loka.

× **Tragična smrt članice obitelji Hohenlohe.** Iz Budimpešte poročajo: 23 letna krasotica princesa Hohenlohe, rodom grofica Hella Hadik-Barkoczy, je umrla v dunajskem sanatoriju Lőw. Vse ki njene smrti so tragični. Pred kratkimi je dama v družbi svojega moža in binkskih prijateljev obiskala zoološki v Budimpešti. Prišla je do kletke, v kateri je zaprta zebra in ponudila živali ted na diani, nevhvalna zebra pa ji je pri tem odgriznila en prst. Kmalu na to je nastopilo zastupljenje krvi, pred katerim niso mogli rešiti nesrečne žrtve niti kušeni zdravniki, in princesa je tednjila.

× **Razstava »kuhinje bodočnosti« v Parizu.** Italijanski časopisje prinaša zanimiv popis neke izložbe v Parizu, ki predstavlja »kuhinjo bodočnosti«. V kuhinji vidiš same aparate, iz katerih sklopaš, da bo bodoča kuharica morala pogosti izpit za elektrotehničarko. Najinteresantnejši je aparat za avtomatično pranje posode. V aparat se položijo rabljeni krožniki in druga posoda. Prihaja se za električni gumb, nakar stopijo v akcijo veliki cilindri, ki izpirajo posodo z vročo in hladno vodo in sušijo nato oprano posodo s svojo lastno paro. Zraven tega je tudi aparat, ki čisti nože, odstranjuje prah itd. Posebno idealna je peč za zavrejanje mleka, kjer mleka nikdar ne more skipti.

× **Prestolnica Norveške.** Prihodnje leto proslavi mesto Kristianija na Norveškem tristoletnico svojega obstanka. Do l. 1624. se je imenovala norveška prestolnica Oslo. To mesto je ogenj popolnoma upepelil. Kristijan IV. kralj Norveške in Danske je odredil, da se nekateri mestni deli ponovno zazidajo in je dal novemu mestu ime Kristianija. Kljub temu im Oslo ni izgubilo, ampak se še danes po nekateri deli mesta tako nazivajo. Ze mnogo let pa obstoja na Norveškem pokret, ki stremi za tem, da se ime prestolnice premeni. Tudi parlamentu je bil predložen zakonski predlog, da naj se od 1. januarja 1925. Kristianija prekrsti.

× **Kako se dvobojujejo Eskimi.** Polarni raziskovalec Norvežan Kristian Lenden, ki se mudi v Parizu, je živel neposredno 14 let med Eskimi. Zanimivo je, kar je povedal poročevalcu »Matina« o dvoboju Eskimov, ki je popolnoma nekrvav. Ako se dva Eskima skregata, se pozoveta na dvoboj: postavita se drug nasproti drugemu in ostali jih obkolijo. Sedaj se prične. Drug za drugim si izmisljata pesmi, s katerimi skušata kar najbolj osmešiti svojega nasprotnika. Gledalci potem odločijo, kdo je zmagal, in čast je rešena.

Kulturni pregled

Mladinske prireditve v Ljubljani

V nedeljo smo imeli v Ljubljani tri nevsakdanje prireditve in mladinski koncert pod okriljem Glasbene Matice, mladinsko predstavo v drami, v Mestnem domu premijero in prvo reprizo marionetne igre »Skrivnostno zrcalo«.

Misel kons. prof. Jeraja, ki namerava tekom letošnje zimske sezone ob nedeljah dopolniti prirediti 12 koncertov za mladino, združenih s predavanji, je izredno simpatična in hvalevredna. Mladina je naša bodočnost. Zato nam mora biti prva skrb, da ji vcepimo ljubezen do

kulture. Prvi poskus mladinskega koncerta je uspel slajno. Dvorana Filharmonične družbe je bila natlačeno polna mladih poslušalcev in poslušalk, bilo je in naravnost bati, da se bo galerija polnila... Pred izvajanjem sporeda je prof. dr. Pavel Kozina, ki je, mimogrede omenjeno, že pred vojno propagiral idejo mladinskih koncertov, v poljudnih besedah razložil pomen glasbe in govoril njenem razvoju. Kratko in jedrnat obdelal najprimitivnejšo panogo glasbe pesem pri drugih narodih in pri nas.

Koncertni program je nudil solopest Mendelssohna, Schumannja, Straussa, Rubinsteinja, Griega ter domačih skladateljev Nedveda Zajca, Deva, Gerbičja, Pavličja, Lajčevca in Škerjanca. G. Lavstova in g. Betetto, ki sta dobič stalno vedno rada na uslugo, sta zabolnili koncertni program z umetniško porojnostjo, g. kons. prof. Jeraj pa ju je vedno kot v diskretno spremljal na klavirju. Vsi trije bržčas še nikoli niso imeli toliko hvaležne publike kot to pot mladina je ploskala in cepetala z nogami ter uživala lepoto pesni z odprto došo. Koncert je zapustila z željo, da se čimprej vrne v dvorano, kjer se bodo mladinske produkcije nadaljevale.

V drami je g. Danilo uprizoril mladinsko predstavo »Krojaček-junaček«. Priljubljena igra v štirih slikah, z godbo, prilem in baletom je kaj primerna za otroke, ker je bila temu odgovarjajoče tudi podana. V igri je nastopila cela vrsta osebja dramskega gledališča.

Ob 15. in 18. uri pa je imela deca no popisen užitek v Mestnem domu. Za to dobro in sladko dušno pašo je poskrbelo slovenskih lutk g. Milan Klemenčič z igro »Skrivnostno zrcalo«.

Lutke prinašajo otrokom pravega življenja. Nastopajo kot ravnatelji, Gasperčki, kralji, kraljeviči, vitezi, puščavnik, čarovniki, začaranel in v njih krogu s godijo žudeži... Nič nenavadnega torej, da otroci uživajo v tem svetu. Nedeljska predstava je izpadla lepo in srčno. Ze sam ravnatelj in Gasperček se povzročila obilo smeha. Prolog je bil dober, dasi je mestoma pre dolg. Tudi igra je izpadla odlična. Na videz okorn

V pomlad in vstajenje!

(K letošnji otvoritvi marionetnega gledališča.)

Romar in večni iskavec miru drvim iz mesta v prostrano, vseobjemajočo daljo, tavajoč v silnem doživljanju in v čudnem nemiru duše za vseučeljujem vseinirjem, za ledeno mrzlimi gozdovi, za studenci belih fontan. Ko se ozrem, se je mesto že trnilo za menoj. Baš padajo nanj poslednji solnčni žarki večernega zatona, ki se pošastno režeče rdeči v ozadju. Obstojim. Zdajci se v krčevitem vspanju dvigne plamen in ves bizaren vzblisne kvišku. Zgrogim se ob misli, da mi zgoreva del črnogajega, ki ga zapuštam v mestu, da se mi vneajo spomini, ki se zajedaje v mesto objemajočo meglo. Vse bo prah in pepel. Razpnem roke po vlažnih tleh in v te hladne sence, vse za seboj, vse pozabljeno... Zahrepenim po spanju polnem pozebe. Priuškamam narahlo glasovom veselstva in lastne bolečine... Mrzloti sapa vpliva name kot pomlad, ki jo slutim, pa je še tako daleč, daleč...

Tisti čas nekje v nebu zavrih, me kliče in vabi s čudovito zateglim, drobnim glasom. Nenadoma sem ga začutil poleg sebe in spoznal, da je Gasperček. Gasperček Larifari in njegova družina... «I, kaj pa motiš ob tej poznuri duhov, ko se vlega noč čez vasi in polja. Bedaki! Človek, ki se bori za nič, za tianjenkosti. Prazne maranje ti buče po glavi. Poidi no poidi! Na kratko: z menoj zreš.

prišel bomo, razumeš! Jaz «ki sem življenje živi sok, jaz, ki živim polet življenju dajem», te ozdravim. Odletuješ sem in tja kot črna večer. Smejem se ti, blodež nemirni. Saj vem, da se vsi tvoji boji in napori le...

«Igrice, otroče solze, kajti le smeh na gori je brezčasen, večni!» Njegov drobnl smeh se je zarezal vame. Pred menoj se pojavi in oživi nov svet, ves bajen in pravilčen. Vame dahne čudovit mir, ki pronica naravnost v moje dušo liki Kristusova blagovest na gori: Kdor je moje meso in pije moje kri, ima večno življenje... Nagonsko sledim klicu, ki se je kakor utrgal iz neba.

Bilo je proti večeru! Na zapadu so goreli oblaki ožarjeni od večernega zatona. Na mesto se je že vleгла megla. Stal sem na trgu. Iz brezoblične megle se izobliži Mestni dom in namah se znajdem v delavnici pred visoko mojstrovno postavo.

«Mojster, prišli bomo, slutnje so me prignale in glasove sem slišal.»

Mojstrove oči mi pritrde. V obraz mu je vklesano tiho delo. Samotar. V pogovoru se ogreje in izviče se mu tu pa tam geste, ki postanejo v vroči debati zadržane. V kotu se razteguje podolgovata omara. Komaj, da jo odpremi; zapahni se kot zamrzli. Vame udari močan vonj, sprva malce neprijeten, nato pa prijetno me spominjajoč na vzduh in vonj starih kmečkih skrinj, ki jih je urenost roka

okrasila z narodnimi zariski in ki skrivajo v sebi dragocene in drage spomine pradedov... Kopa drobnih in bistrih pogledov se upre vame. Stojim pred »strašno« lepo igračko. Igračko, da bi se z njo polgal, da bi jo gledal, gledal... Igračko, ki te obda s čudovito, nelazarno mistiko. Vsi kot božanstvo brez zemeljske teže, ki ume delati reči, ki so umirajočim nemogoče. Biti, ki jih vodi in giblje skrivnostna, nevidna sila. Spominjajoč se Fausta, vpliva veličina lutke name s čarodejno skrivnostjo. In še nekaj: so človeške prispevke, ki nosijo v sebi kruto ironijo, kako brezmišelnost in gluho je pogosto človekovo nehanje. Razvrščeni gledajo vame kralji in kraljeviči, berači in tolovaji, kraljičine in kolombine. Vsi so ena družba in družina. Kako čudovito! Iz kota se mi zdajel zareži Gasperček nos. Njegova lica, nabrana v mal okroglast izrastek, kipe. Ves njegov obraz vrtiska. Čeprav potisnjen v gručo svojih tovaršev in tovarišic, začutiš, da je to duh pravega spoznanja o človeku in da plava nad vsemi stvarmi prost vsakih vez. Njemu je usojeno večno življenje.

«Gospod filozof Gasper Larifari, moj poklon!»

«Aha, si prišel, ti kolovrat kolovrat iz noči tam zunaj mesta.»

Nasmehnem se.

«Bodi no tiho, klepetava, tvoja ura še ni prišla.» Jisto v nalahu spregovorim, tako kot spregovoril deklica svoji punčki-igrački.

Pa nankrat obmolknem. Nad njim in nad vsemi se lebdi zimski sen kakor zastri čez vse. Zapahnem.

«Kaj pa načrli, mojster?»

«Šli bomo v svet s starimi znanci. Morda nas med potjo obiščejo gostje Bog daj, da bi nas obiskali.»

Utihne. V sobo se vtihotaplja mrak kakor lepa godba v srce, kadar človek obupa nad samim seboj. Pojavile so se sence, ki so zaštravale na stropu in ob stenah čudne okroglaste in podolgovate obrise...

Ne dolgo, pa smo se zopet pozdravili. To pot v delu, v pomladi. Lutke v omari so oživele. Na odru gospodarji Gasperček, ki pripravljajo svojo družino na prvo besedo. Nanj in nanjo se je zila čudovito tajnstvena avežost, ki še v nas prodira, v vse, v vsako še tako malenkostno stvarco. Od ust do ust gre beseda, tista beseda, ki je bila zamrla, a je sedaj obujena in prerogava vzklika in prikaže, da izpregovori. Gasperček se nam je nekam zresnil. V filozofiranju mu pridejo na jezik čudne besede. Sam vrag veči, kod jih je pobral. Ravnatelj mu raznih trdovratnih besed nikakor ne more izbiti iz glave. Stavim, da si bosta pri slavnosti predstavi še prav pošteno škofila v lase. Dosodim pa, da gresta v eno smer, ena pot ju vodi. Oba sta pod vtisom pomladi in vstajenja. In vsi in tudi jaz, ki sem pritežal v ta mali čarobni svet kakor lastovka ob hudi uri.

Boris Orel

prave lutke so se stopnjevale včasih do
razne izrazite elementarnosti. Edina na-
jaka, ki bi se morala popraviti, je dife-
rencijacija glasov. Največ priznanja sta
bila Gasperček in začarana Mucika. Mu-
sika med pevzami je kaj srečna iznajdba.
O vsebini igre je vsaka beseda odveč.
Gasperčekovo kraljestvo ni samo kulturni,
ampak tudi čisto umetniški forum.
Za naj si ga vsakdo, bodisi mlad ali
star, ogleda sam. Gasperček je namreč
polag odobravanja potreben tudi gromotne
podpore.

Dr. Čerinov koncert

Muzika Dravske divizijske oblasti v
Ljubljani je zaposlena na nestetih prire-
ditvah. Trudoljubiva in poštenovalna je,
jasi godbeniki zato ne prejemajo sijaj-
nih gaf. Da pa se že leto za letom živju-
jejo za študij sinfoničnih skladb in nam
prirejajo tekton zinske sezone lepe kon-
certe, na katerih so seznanili našo pu-
bliko že s številnim številom sinfoničnih
skladb iz domače in tuje glasbene litera-
ture, jim je v čast in pohvalo.
Agilni kapelnik g. dr. Čerin skrbi vse-
dar za raznovrstno upored. Sinoči nam
je nudil Biniškega upored. «Is moje
domovine». Delo, komponirano v staro-
klasniškem slogu s kratkim fugato prine-
se je malo jugoslovanske muzike. Izvajal-
ci je nekoli v Ljubljani orkester kralje-
ve garde pod skladateljevim osebnim
vodstvom. — Schumannova druga sinfo-
nija nas je prestavila v dobo romantične
glasbe. Uživali smo jo z naslado zlasti
v Scherzu in v čudoviti Kantileni glo-
boke občutenega Adagija. — Izmed jugo-
slovanskih skladateljev je bil na sporedu
Jastopan še Anton Dobronič s svojo suito
iz glasbe k Gunduličevi pastirski igri
«Dubravka». Originalna, deloma lirčna,
deloma sentimentalna, pa tudi komično
groteskna je ta glasba. Prišla bi pa go-
lovo do večje veljave in razumevanja
kot ilustracija dejanja na odru kakor iz-
vajana na koncertu. Koncert je zaklju-
čila Grigova «V jeseni».

Orkester muzike Dravske divizije, po-
možen z nekaterimi člani orkestra kralje-
ve opere je ves spored absolviral v
splošno zadovoljstvo. Občinstva se je bi-
lo vključilo skrajno slabemu vremenu na-
bralo precej, vendar dvorana ni bila
zarporočena. Priznanja in ploskanja je bi-
lo dovolj. Deležen ga je bil orkester s
svojimi dirigentom dr. Čerinom, pa tudi
navzoči hrvaški skladatelj Anton Dobro-
nič, kateremu so poslušalci po izjavi
«Dubravki» prirejali spontane ovacije.

Gostovanje gđ. Zlikove in g. Šimen-
ta v Zagrebu. Reproduciral smo že par
sodb zagrebskega tiska, ki je prav ugod-
no ocenil nastop članov naše opere gđ.
Zlikove in g. Šimenca na zagrebski opo-
ri v «Foscu». O gostovanju se pohvalno
opisujejo tudi vsi ostali listi. «Morgen-
blatt» petje in igro obeh, nedeljski «Ob-
zor» pa piše: «Zagrebska opera je v g.
Šimenca našla svojega tenorja — za en-
krat žal, samo kot gosta. Pevec si je
s svojim nastopom na mah osvojil publi-
ko, ki je z odobravanjem izpričala željo,
da bi g. Šimenca čimprej postal član na-
še opere. O g. Šimenca je lahak, glibek in
svonok ter spominja na glas g. Skupjev-
skega. Nazadnje intonacija bo g. Šimenca
lahko odpravila... Glas gđ. Zlikove je
topel in izrazit, njena igra pa je dovrše-
na in izvršena». — Kritika glede g. Ši-
menca je toliko zanimivejša, ker so tani
baš v zagrebski operi menili, da ji pevec
ni dorezel. Sedaj pa bi ga radi kar
angažirali...

Cerkveni koncert v Celju dne 18. no-
vembra je bil za Celjane gotovo senza-
cija, kar je dokazalo izredno veliko za-
nimanje in dober obisk. Kapucinska cer-
kev je bila napolnjena polna, mnogo ob-
činstva žalibog ni našlo več dostopa. Ce-
lokupni vtis proizvajanja je bil za glas-
bi izsolano občinstvo brez dvoma poln
umetniškega užitka. Tudi najstrožji kriti-
ki mora priznati, da si je Glasbena Ma-
fica v Celju s tem koncertom pridobila
zopet novih ljubiteljev pri svojem pošteno-
valnem delovanju. Velicostno so doneli
akordi izpod rok stolnega kapelnika Pre-
nara iz Ljubljane, ki nam je podal moš-
troste razne težke kompozicije, kakor
Bosiljevo Ave Marijo, Guilmonovo Me-
ditacijo, Reinbergerjevo Vizijo in Agita-
to, Bachovo Grave, Dorsko tokato in fu-
go. Mladi komorni kvartet, obstoječ iz
gg. Saneina, dr. Fajovica, Osterca in
Wagnerja je s svojim prvim nastopom
dokazal, da je svojim tekmi nalogi, ki
si jo je postavil ob svoji ustanovitvi. Da
stremi le po pravi umetnosti le po go-
stvi v glasbi priznanih skladateljev, se
je videlo že pri prvem izvajanju vseh
točk izbranega programa. Ga. Wagnerje-
va je pela kot sopranistinja zelo čustve-
no Mozartovo Ave verum. Brez vsake
najmanjše bojazni si lahko išče na tem
polju še nadaljnjih uspehov. Vse prizna-
nje zasluži tudi, ki so preko raznih te-
šav pripomogli do tako lepega uspeha
in so si Glasbeni Matci na roko.

Tretje gledališče v Zagrebu. Zagreb
fms, kakor znano, samo eno gledališko
poslopje. V njem se izmenoma vrše ope-
re in dramske predstave. Za dramo bi
bilo potrebno novo gledališko poslopje,
ki ga pa danes ni mogoče sezidati. Zato
so prišli voditelji gledališča na pametno
misel, da otvorijo na Strelišani, v zapad-
nem delu mesta, opereto, ki bo gotovo
tako dobičkosna, da se bodo iz njenih
trédstev polagoma lahko adaptirali se-
danji prostori kina «Hellas» v Franko-
panski ulici za dramsko gledališče. Za
adaptacijo je potreben kapital treh

milijonov kron. Vlada tega denarja da-
nes ne more dovoliti in Zagrebčani si
bodo pomagali sami. Drama se bo oša-
mosvojila na račun opere. Tako bo
hmel Zagreb troje gledališče: opernega z
voditeljem Benešićem in prostorom za
1200 gledalcev, dramo z dr. Gavellu za
840 oseb in opereto, katero bo režiral g.
Raić in ki bo imela prostora za 650 oseb.

Razstava dveh hrvaških slikarjev v
Zagrebu. Znani hrvaški slikar Mirko
Rački je dne 15. novembra v zagrebskem
salonu Ulrich razstavil večjo kolekcijo

svojih slik, dne 23. novembra pa razsta-
vi v istih prostorih razstavo svojih del
krajinar prof. Ferdo Kovačević.
Matoševski pesmi. «Narodna knjižni-
ca» v Zagrebu naznanja, da izda v naj-
krajšem času v seriji «Naši pesniki» pe-
to knjigo, ki bo obsegala Matoševske pe-
sni. Knjiga bo v kronološkem redu obse-
gala vse pesniške proizvode A. G. Ma-
toška, izvezani epigrami. Natisnjena bo
zbirka na najfinemšim papirju in bo okra-
šena z risbami prof. Kljakovića. Knjigi
bo priložena tudi Matoševa slika.

Sportni vestnik

Ilirija poražena v Mariboru
S. K. Rapid (Maribor) : S. K. Ilirija
(Ljubljana) 4 : 0 (4 : 0).

Prvak Slovenije, S. K. Ilirija, je v ne-
deljo doživel v Mariboru občuten in sko-
raj neverjeten poraz. Podlegel je tam-
kajšnjemu Rapidu s precejšnjo diferenco
4 : 0. Tekma sama na sebi ni nudila no-
benega sportnega užitka, ker je bilo igri-
šče vsled deževja skoraj preplavljeno. O
kakih kombinacijskih igri sveda ni moglo
biti govora niti z ene niti z druge strani.
Rapidovi so to tudi kmalu uvideli ter
pač uravnali igro po tej okolnosti. In res
se jim je vsled tega posrečilo v prvih
petnajstih minutah zabiti kar štiri goli.
Krivda na teh golih gre na rovaš branil-
cev Pretnarja in Dolinarja, ki se nikakor
nista mogla razumeti ter branila vrata
vsake po svoje, ne ozirajoč se drug na
druga. Ilirija je sicer nato pričela z
močno ofenzivo, toda žilava obramba Ma-
riborčanov, kateri so pomagali krilci in
celo napadalci, je onemogočila vsak uspeh
Ilirijanov. Pri Rapidu je treba predvsem
pohvaliti napadno vrsto, ki je izrabljajo-
čo nezmožnost Ilirijanske obrambe, zvo-
jevala za svoj klub zelo častno zmago,
čeprav sta padla dva gola iz oba side po-
zicij. Občinstva je bilo vsled slabega ve-
mena zelo malo.

Druge nedeljske tekme

Zagreb: Pri zelo slabem vremenu se
je včeraj vršila finalna tekma za prven-
stvo ZNP. med Gradjskim in Varaždin-
skim Š. K. Zmagal je Gradjski s 4 : 0.
Varaždinski Š. K. je pokazal lepo borb-
nost, vendar pa je moral podleči boljši
tehnički Gradjskega. — Atena : Olim-
pija 10 : 1, Unitas : Južna železnica 7 :
1, Sparta : Železničarji (Sisak) 3 : 4.
Beograd: Jugoslavija : Soko 9 : 0.
(Prvenstvena).

Dunaj: Prvenstvene tekme predzadnje-
ga kola jesenske sezone niso prinesle
nobenih presenečenj. Vsi favoriti so si
prilobili pričakovane točke. Na prvem
mestu tabele so sedaj Amateurji, ki im-
ajo isto število točk kot Rapid in Simme-
ring, vendar pa boljše razmerje golov.
Brezdvomno je bilo, da bodo Amateurji
premagali WAF, ki je predzadnje nede-
lje podlezel Wackru. Amateurji so ga
porazili s 4 : 0 (2 : 0). Simmering je imel
proti Ostmarki, ki jo je porazil z 1 : 0
(0 : 0), boljše šanse, po poteku tekme
pa bi bil celo neodločen izid bolj na me-
stu. Sport je moral z 2 : 0 (0 : 0) po-
dleči Sporklubu, ki je do danes še edino
nepremagano moštvo. Hakoah : Hertha
5 : 1. Tudi glede tekme Wacker : Admi-

Cross Country v Zagrebu. Pri ne-
deljski cross-country tekmi na 3000 m za
juniorje je zmagalo A moštvo Haška v
postavi Valentekovič, Markulinčič, Gra-
vrančič in Prelog z 11 točkami. Na dru-
gem mestu je B moštvo Haška s 32, na
tretjem pa Marathon s 38 točkami. Po-
edinci so dosegli: 1. Valentekovič 11:56,
2. Markulinčič 12:04, 3. Gravrančič 12:14,
4. Knežič (Marathon), 5. Prelog, 6. Pi-
škovič. — Pri tekmi na 5000 m je si-
gurno zmagalo moštvo Haška z razliko 5
točk pred Gradjskim, čeprav je nastopi-
lo z rezervami. Poedinci so dospel na
cilj: 1. Zinaja D. (Hašk) 20:15, 2. Fer-
ković (H) 20:20, 3. Zemljak (Gradj.) 20:
26, 4. Fritsch (H) 20:28, 5. Kralj (Gradj.)
20:43, 6. Simonovič (Gradj.) 21:20.

Hazena v Zagrebu. Tretje kolo pr-
venstvenih tekem je prineslo Gradjskemu
in Haški po dve točki. Rezultati so:
Gradjski : Penkala 7 : 0, Hašk : Con-
cordia 5 : 1.

Jugoslovanski motociklistični savez.
Meseca marca tega leta se je osnoval
Jugoslovanski motociklistični savez s se-
dežem v Zagrebu. Savezna pravila so se-
daj potrjena po vladi ter bo savez takoj
pričel s svojim delovanjem.

Gospodarstvo

Igra z jugoslovanskim premoženjem

Trst, 14. novembra.

Meseca junija t. l. je izročil gospod Ci-
ro Kamenarović Jadransko banko v Tr-
stu, največji jugoslovanski zavod na Pri-
morskem, v italijanske roke. Preden se je
to izvršilo, so imeli delničarji in vlagatelji
v Trstu sestanke in so končno po-
slali k g. Kamenaroviću zastopnike, da
jim pojasni finančni položaj tega za-
voda in da jim obrazloži svoj nadaljni
načrt. S svojo spretno zgornostjo jih
je Kamenarović prepričal, da po njego-
vem načrtu ne bodo delničarji prikraja-
ni, izjavil pa jim je, da mora izročiti ban-
ko v italijanske roke, ker drugače bi pri-
šli tudi vlagatelji ob svoj denar. Zago-
tovil jim je, da bo prinesla italijanska
skupina dovolj denarja, tako da bo banka
sanirana.

Glede na to izjavo je bila javnost pred
alternativo: preprečiti italijanizacijo Ja-
dranske banke, s tem pa spraviti v ne-
varnost denar vlagateljev, ali pa prepu-
stiti banko Italijanem, da pridejo vlagatelji
do svojih težko prisluženih novcev.
Javnost se je odločila v prid vlagateljem
— in tako je prišla Jadranska banka v
italijansko-fašistovske roke pod vo-
dstvom tržaškega župana Pitacco, znano-
ga generala Piccione ter bančnega rav-
natelja Trombacco.

Sedaj se je na izkazovalo, da so bile ta-
kratne trditve Kamenarovića neresnične.
Italijanska skupina pod vodstvom trža-
škega župana Pitacco ni prinesla v banko
niti centesima. Ona se je takrat sicer ob-
vezala, da bo vplačala 10 milijonov lir
delniške glavnice. A tega ni storila, mar-
več je začetkom tega meseca izstopila
ter kratkoma prepustila banko usodi.
Prišla je druga skupina na površje pod
vodstvom veletrgovca Feinera, ki pa bo
vplačala samo tri milijone lir delniške
glavnice.

Iz tega se vidi, da je Kamenarović svoj
čas vodil za nos zastopnike slovenskih
interesentov, ko jim je zatrjeval, da mo-
ra izročiti banko Italijanskim fašistom,
ker le-ti bi rešili položaj. Zaveda se to-
ga, da je bil v igri, ki je imela za cilj

ja sedaj še bolj sumljiva, ker je g. Kame-
narović takrat meseca junija odločno od-
bil predlog, naj se voli odbor, ki bo ugo-
tovil faktično stanje zavoda. Ta odbor
naj bi tudi poklical na odgovor krivce.

Tako so jugoslovanski delničarji prišli
ob delnice Jadranske banke v Trstu. Ali
ta žrtev našega premoženja ni zadostoval
g. Kamenaroviću. Ne vemo sicer, kdo
je dal dovoljenje, a dejstvo je, da je
Kamenarović plačal iz sredstev Jadrans-
ke banke v Beogradu nič manj nego 5
milijonov lir, to je približno 75 milio-
nov kron, za delnice Jadranske banke v
Trstu. Ta denar je zopet vzel iz žepov
predvsem slovenskih vlagateljev!

Tragična igra, ki jo igra Kamenarović
z jugoslovanskim premoženjem in poseb-
no s premoženjem naših bratov na Pri-
morskem, pa še ni končana. Njegov nov
zaveznik v Jadranski banki v Trstu, g.
Feiner, je začel popolnoma drugo takti-
ko kakor njegovi predniki Pitacco, Pic-
cione itd. S prijaznim, skrbno-očetovalnim
obrazom obrača se namreč na slovenske
vlagatelje, naj spravijo svoje borbe in tež-
ko prislužene novce na «varno» v njego-
vo banko. Da bi hlinil nekakšno prijaz-
nost Slovincem in Hrvatom na Pri-
morskem, oglašuje se prav pridno tudi v slo-
venskih in hrvaških listih, medtem ko je
Kamenarović svojčas prekinil vsako zve-
zo z jugoslovanskim časopisjem na Pri-
morskem. Ali hoče g. Feiner morda na
ta način izvabiti nekaj milijonov lir iz
jugoslovanskih žepov ter potem po Ka-
menarovićevem sistemu zopet «reducira-
ti» delnice in vloge, z odpisom sto od-
sto?

Položaj na žitnih trgih

Zadnje poročilo iz Zedinjenih držav
javlja o znatnem padcu cen v Chicagu.
Vidno se na zunanji trgih, ameriških
in evropskih opaža rezerviranost a strani
kupcev. Toda tudi ponudba ni bila nija-
rer posebnou velika, zaradi česar se na
nadaljnji razvoj cen na zunanji trgih ne
da s priljubeno verjetnostjo sklepati. Iz-
ključeno pa je v vsakem slučaju, da bi
pri letošnji urodni svetovni letini, ko iz-

važja tudi stasla znane količine, moge
cene znatneje in za dalje časa narasti.

Na domačih tržiščih so cene tudi v
prošlem tednu popustile. Momentani po-
rast deviz ni na cene prav nič vplival.
Vzrokov za slabljenje žitnih cen je več.
Glavni je ta, da so naše cene še nad
svetovnimi paritetami. Saj pride celo
ameriška moka, ki jo uvažajo Italijani
v Dalmacijo, ceneje nego naša. Istotako
in moka, cenejši rumunska pšenica in
moka. K slabljenju cen pa pripomore pri-
nas nadalje veliko pomanjkanje denarja.
Blago, ki se plača takoj, je znatno cenej-
še, nego blago, ki se daje deloma ali sa-
mo na upanje.

Na dunajskem trgu močno konkurira
našemu blagu madžarska pšenica in mo-
ka, ki sta cenejša. Zato tudi prošli teden
ni bilo večjega izvoza.

Ker cene pri nas slabijo in se izgledi
da se bodo nadalje slabše, je ponudba
na naših tržiščih obilna. Povpraševanje
pa je majhno ne samo zaradi pomanj-
kanja denarja, temveč baš tudi zato, ker
vse čaka še na nižje cene.

Pšenica se je ponujala v početku pro-
šlega tedna po 330 Din v Bački in je
popustila konec tedna na 300 Din. Mo-
ka se je ponujala v večjih količinah v
početku tedna po 530 Din postavno mlin
v Bački in je popustila na 515 Din. No-
vosadska borza beleži zaključko celo iz-
pod 500 Din. Stara turščica sremeka se
je ponujala po 240 do 250 Din na vto-
vorni postaji. Nova turščica notira oko-
li 210 Din. Ta cena konvenira kupcem,
zlasti ker je letošnje blago tudi boljše
kakovosti nego lansko. Cene ovsa so v
glavnem nespremenjene. Blago se ponuja
pariteta Zagreb po 240 do 245 Din, a
bosanski oves, franko Prijedor po 210
dinarjev.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (19. t.
m.) Pšenica: baška, 80 kg, 2 odst., 3 va-
goni 307,5; baška, 79 — 80 kg, 2 odst.,
1 vagon 305; banatska, 80 kg, 3 odst.,
Zenta, 2 vagona 305; banatska, 79 — 80
kg, 25 odst. kasa, 5 vagonov 307,5. Jed-
men: baški, 66 — 67 kg, 2 vagona 240;
baški, Petrovaradin, 1 vagon 220; baški,
Beograd, 2 vagona 220. Turščica: baška,
5 vagonov 200; za marc-april, 5 vagonov
212,5; za januar, duplikat kasa, 5 vago-
nov 210; za marc-april, 5 odst. kasa, 2
vagona 222,5; marc-april, duplikat kasa,
3 vagoni 245; marc-april, 100 odst. kasa,
3 vagoni 195. Moka: baza «0» ss, 6 vago-
nov 500; baza «0» s, 1,5 vagona 475. Ten-
denca nespremenjena.

Zagrebska blagovna borza (19. t.
m.) Pšenica: 79 — 80 kg, 2 odst., baška
postaja, blago 310. Turščica: stara, ba-
ška postaja, blago 240; stara, sremska
postaja, blago 250; periteta Zagreb, blago
265. Oves: slavonski, rešetan, Zagreb,
blago 345. Moka: baza «0», franko Ada,
Seki, blago 515.

Vinarsko društvo za politični okraj
novomeški s sedežem v Novem mestu
je na svojem zborovanju dne 11. nov.
sklenilo nastopno resolucijo: Društvo po-
ziva vlado, da pri predstojajočih trgovin-
skih pogajanjih z Avstrijo z vsoto silo brani
interese vinogradništva Slovenije, ki je
pred državnim prevratom imela svoje
glavne odjemalce vina v Avstriji in je
na avstrijski vinski trg navezana. Zlasti
naj se skuša doseči pri izvozu vina iz
Slovenije znižanje carine od strani Av-
strije vsaj toliko, kot je to dovolila Av-
strija Italiji in pa, da se smejo izvažati
vina od 9 odst. alkohola počeni. K tr-
govinskim pogajanjem z Avstrijo naj se
pritegnejo eksperti iz Slovenije, kojim so
gospodarske prilike ter interese vinogra-
dnstva in vinske trgovine v Sloveniji do-
bro znane. — B. Skaličev, t. d. pred-
sednik. — Fr. Simončič t. d. tajnik.

Veliki vinski sejem v Krškem, ki
ga priredi krška občina v sredo dne 21.
novembra dopoldne po 9. uri v prostorih
hotela Gregorij v Krškem, obeta biti
po sedanjem zanimanju sodeč, prava do-
bro obiskana, kar bi bilo v svrhu razvo-
ja letošnje vinske kupčije tudi jako že-
leti. Je pa to tudi najpripravejši in naj-

cenejši način preskušati in spoznati vi-
na iz raznih vinskih gorj ter stopiti v
producenti v direktne kupčijske zveze.
Letošnja vina nadkriljajo lanska glede
kvalitete in bodo gotovo tudi popolno-
ma stanovitna, ker so bila v lepem vre-
menu trgana in ker so popolnoma pokri-
pela. Rdeča dolenska vina (tkzv. evi-
ček) imajo 8,5 do 10 odst., bela pa 9 do
11 odst. in nekatera sortirana bela vina
celo 12 do 13 odst. alkohola, o čimer so
se nekateri kupci že sami osebno prepri-
čali. Cene niso tako pretirane, kakor se
splošno domneva. Oficijalna otvoritev
sejma bo ob 10. uri dopoldne s priredit-
vi primernimi, tudi strokovnimi nagovo-
ri, in sicer ob lepem vremenu na pro-
stnem, ob slabem pa v dvorani. Sejem bo
trajal cel dan, da se tako omogoči ude-
ležba in poset tudi oddaljenim štajerskim
krogom.

V članku o taksah in pristojbinah
v 271. številki «Jutra» se je vrnila ti-
skovna napaka. Pristojbina za zemljiško-
knjižna zavarovanja pri vrednosti nad
500 Din znaša 1 odst. in ne 10 odst.

Naša lesna industrija na letni raz-
stavi v Lyonu. Časopisje poroča, da je
naša lesna industrija na mednarodni les-
ni razstavi v Lyonu, ki se je vršila od
3. do 21. oktobra, dosegla velik uspeh.
Razstave so se udeležile tvrdke: «Slavo-
nija», «Nihag» in «Drava». Posebno za-
nemanje je vladalo na razstavi za sla-
vonski hrastov les, ki je tudi pred voj-
no dovel v Francijo.

Udruženje trgovcev z orožjem in
puškarjev kraljevine SHS se je osnovalo
s sedežem v Zagrebu. Za predsednika je
izvoljen D. Vrbanec (Zagreb), za pod-
predsednika Pošinger (Maribor), za tajni-
ka A. Borovnik (Zagreb) in blagajnika
R. Vidović (Zagreb).

Koliko se pridela tobaka v Jugo-
slaviji. V naši državi se je pridelalo le-
tos tobaka po posameznih pokrajinah:
v južni Srbiji 43.317 metrskih stotov, v
Bosni in Hercegovini 22.650, v severni
Srbiji 9480, v Vojvodini 15.118, v Slo-
veniji 6940 na Hrvaškem in v Slavoniji
1085 in v Črni gori 316 metrskih sto-
tov tobaka.

Naša trgovina preko Soluna. Ze se-
daj, ko solunska cena še ne funkcionira
in bo odprta čez nekaj dni, je naš pro-
met preko Soluna precejšen. V
zadnjem tednu oktobra je bilo transpor-
tirano preko Soluna naslednje naše bla-
go: pšenice 5 vagonov, fižola 19 vago-
nov, jčmena 23 vagonov, moka 2 vago-
na, otrob 4 vagona, jabolka 7 vagonov,
desk 27 vagonov, cementa 9 vagonov,
opeke 8 vagonov, krompirja 44 vagonov
prediva 2 vagona, opijuma 50 zabojev,
čepelje 10 vagonov, kož 13 bal, konj 4
vagona, volov 5 vagonov, ovac in ovnov
99 vagonov. Te številke dokazujejo, da
je bil naš izvoz preko solunskega prista-
nišča že do sedaj precej živahen in na-
ravno je, da bo on postal še veliko ži-
vahnejši, ko bomo imeli lastni del prista-
nišča.

Mednarodna trgovinska konferenca
se je začela dne 15. novembra v Geno-
vi pod predsedstvom člana Zveze naro-
dov Pontija. Konferenca se udeležuje po
svojih zastopnikih okrog 40 držav. Po-
leg tega prisostvujejo delegati raznih
mednarodnih organizacij, ki pa imajo le
posvetovalno besedo.

Českoslovaška ukine vse uvozne
omejitve. Iz Praga javljajo, da namera-
va trgovinsko ministrstvo ukiniti vse
uvozne omejitve. Proti tej nameri se po-
javlja odpor v industrijskih in delavskih
krogih, češ, da bi se s tem povečala in-
dustrijska kriza in nezaposlenost.

Slabljenje žitnih cen v Bolgarski.
Meseca marca je stalo 100 kg pšenice
v Bolgarski 70 levov, avgusta že samo
375 levov. Turščica je stala marca 490
levov, a junija samo 255 levov. Zadnje
mesece so se cene ponovno znižale za
povprečno 15 odst.

Najboljši premog, drva in oglje

kupite najceneje pri
Družbi ILIRIJA, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Frazni sodi

Ileseni in železni od petroleja, strojnega olja in
bencina, se kupujejo. — Ponudbe se
prosiijo na Kerne & Fava, Ljubljana,
Dunajska cesta 17/I. 1937

Rudniški obratovodja

visokošolec, z najmanj petletno prakso v za-
plinjenih in sviženevarnih jamah (schlagwetter-
und schwimmsandgefährlichen Gruben)

se takoj sprejme.

Prosto stanovanje, kurjava in razsvetljava na
razpolago. — Ponudbe s prepisi izpričeval in
točno detaljnimi zahtevami je poslati na:

Premogokop And. Jakil
Krmelj (Dolenjsko) 5943

Inserirajte v „Jutru“!

Kakor hitro imaš torej zid za seboj, nisi več na posestvu barona Glö von Warthecka, ampak že v veliki vojvodini badenski, ki je, pravijo, postala leta 1919. ali 1920. demokratska republika. In tu utegne streljanje privabiti orožnike, gozdne stražnike in polije badensko... A ni dobro tem varnostnim organom preveč zaupati; kajti baron Glö von Wartheck je, kljub vsej tajinstvenosti, s katero se sicer obdaja, badenski vladi nedvomno dobro znan, in bogme, če se tuje v Črnam gozdu kaj pripeti — strel iz puške ali streljivo iz katoliškega prepad, ali pa kak rop ali zajetje —, so badenski orožniki, gozdni stražniki in policisti, če so slučajno morda kje v bližini, ni toli previdni, da nič ne vidi in nič ne slišijo. Počemu bi se neki mešali prav po nepotrebnem v tuje zadeve, če pa nimajo v žepu izrecnega ukaza ali zapornega povelja, pravilno podpisane in žigosane...

Take in podobne misli vstajajo Sainclairu, ko spodbada svojega konja, kajti predvčerajšnjim je prav dobro opazil oni zid s tistimi napismi...

«Če nas dohite,» pravi svojim spremljevalcem, «ubijte jih brez usmiljenja! Rešiti se moremo le, če preprečimo zasledovanje, to je, če zasledovalce uničimo.»

Videl so onih šest jezdecev, ki so planili iz grajskega hleva, niso pa vedeli, da jih z druge strani zasledujejo trije Zuchti...

Pri vsej tej skrbni, da ubeže pred strašnim baronom, pa Sainclair niti za hip ne odvrne oči od nesrečne Laure, ki leži v njegovem naročju še vedno kakor mrtva. Nobenega diha ni čuti iz njenih polodprtih ust, tudi valovanje v njenih prsih je utonilo kakor v smrtno spanje: vse njeno telo in udje so brez življenja... Pa vendar...

«Da, kljub vsemu...» si šepeta Jean, ko opazuje prožnost njenega telesa in toploto njene mehke kože... Vse je hladno, mrtvo, mrtvo... Res, da še ni dolgo, odkar... Toda, če je

mrtva, kaj jo je neki usmrtilo?... Kri na njeni rami in na prsih, to ni nič; majhna rana na ušesu, kakor da jo je baron v borbi s silo zgrabil za uhan... In ta rana je že zaprta, kri se je že strdila... Morda je zadavljena? Tudi ne! Na vratu ni spoznati ničesar, tudi najmanjšega odtiska prstov ne. Kaj torej? Ali je mrtva? Ali je živa? Res, nobenega diha ni v njej. Toda niso-li znani slučajni kateleptičnega otrpnenja, ki povsem nalikujejo smrti?...

«Halt! se začuje pridružen vzklik. Bil je Wolf. Z roko pokaže na veliko belo skalo, kakih tristo metrov oddaljeno, nato pa pravi:

«Iz doline vodi bližnjica, ki se neha haš pred ono-le skalo. Pravkar sem opazil tri ljudi s puško na ramenih, ki stopajo navkreber. Dospeli bodo pred nami do tiste skale in nam pripravili zasadi.»

«A od zadaj,» pripomni Pilou, «se nam bližajo jezdeci... Jih čujete?»

Vsi prisluhnejo. Res začujejo peket in topi štirindvajsetih podkev od kamenitih tal in ropot kamenja, ki se vali v dolino.

Nyetalope prekine molk in hladno povzame:

«Nahajamo se v sovražni deželi in boj, ki ga bojujemo, ne pozna usmiljenja. Mislim pa, da bodo streljali le na naše konje in da bodo poskušali vse, da nas zajamejo žive, kajti muke, ki nam jih je namenil Wartheck, so hujše od smrti. Zato se moramo rešiti: od naše svobode je odvisno življenje in prostost milijonov ljudi. To sem vam, mislim, že povdarjal. Ponavljam vam še enkrat, ker je potrebno, da neprestano mislite na to. Tudi mi ne smemo poznati usmiljenja. Corsat, Pilou, stopita s konja in skrijta se tu v grmovju na obeh straneh poti ter streljajta na vsakogar, ki pride mimo. Ker imata brezsilne revolverje, vama ne bo težko, ustreliti vsakogar posebej, še predno se vama utegne približati... Bodita pripravljena na

vse, na napad s strupenimi plini, sploh na vse... Oudim se že sam, da niso poslali na nas kakih granat z uspalnimi plini...»

Sainclair obmolke, prisluhne in zamrmra:

«Se imamo čas!»

Nato nadaljuje:

«Vajina konja odvedemo seboj. Ker gre zdaj pot med drevjem, bodo zasledovalci komaj opazili, da sta dva konja brez jezdecev... Kadar izvršita svojo nalogo, stopita hitro za nami. Lahko nas bosta došla, ker med drevjem ne bomo dirkali.»

Corsat in Pilou poslušata, razjahata in privežeta na sedlo ujetega rdečelasca, ki se prav nič ne upira, le nemo in neumno gleda okrog sebe.

«Naprej!» ukaže Sainclair.

Corsat in Pilou se z browningom v roki splazita med drevje in grmičevje pokraj poti, Wolf spodbode konja, za njim Sainclair, ki odlepa z eno roko Laurence, z drugo pa vodi ostala konja za uzo.

Deset minut kasneje... Trije vzkliki in ropot kakor da se nekaj težkega vali po kamenju navzdol... Provansalec in Burgundec se urnih korakov približata.

«Storjeno je!» pravi Pilou in skoči na konja. «Jezdeci niso bili oboroženi, le laze so imeli seboj.»

Corsat ne reče ničesar. Rdečelasca pusti lepo zvezanega na konju, sam pa prime za uzo in koraka ob konju.

Kmalu potem je konec gozda. Pot se vije po golem hribu mimo majhnih skal, ki tvorijo, zložene druga vrh druge, primitiven zid, v katerem je mala vrzel: bližajo se grebenu in skali, za katero se skrivajo oni trije zasledovalci, ki jih je prej Wolf opazil.

Četa se ustavi. Nikjer ni videti živega bitja. V žarkih visokega solca se tu pa tam zasveti kak kamen. Vse je mirno, strahotno mirno...

«Razumem tvojo taktiko,» mrmra polglasno Sainclair sam pri sebi. «Jezdeci bi naj nas zjeli z lasi, oni trije, ki se tam na vrhu skrivajo, pa naj bi nam padli v hrbet in nam postrelili konje izpod nas. Otročja je ta taktika. Lucifer ne more biti tisti, ki si jo je zamislil. Najbrž se še ni prav zavedel, če je sploh, kakor se bojim,

še živ. Jaz tepec, da mu nisem poslal krogle v glavo!... A mislil sem le na Lauro! Sicer pa tudi... umoriti človeka, ki je brez zavesti, čeprav je najhujši sovražnik... ne, to ni posel za mene!...

Sainclair umolkne, pogleda Laurence in vzdih se mu izvije iz prsi. Nato se obrne h Corsatu.

«Corsat,» mu pravi, «tebi v varstvo izročam damo. Brani jo, tudi če moraš pri tem umreti... Wolf, ti pa pazi na rdečelasca in na konje! Pilou razsedlaj in pojdi za menoj!... A ti, Corsat, če bi začul strel in bi takoj strelil ne sledil žvižg, vedi, da sem mrtov. Počakaj potem še četrto uro, da se vrne Pilou. Nato zbeži oba. In... še eno besedo, Corsat!...

Tišina zasvada nekaj trenutkov. Nato zopet povzame Sainclair:

«In če bi sprevredel, da nje nikakor ne moreš rešiti baronovih hlapcev, ji zabodi nož v srce!... Morda je že itak mrtva, a morda še živi... Ne maram, da bi padla poštati v roke živa... Usmrti jo! Če bi ona mogla govoriti, bi te sama prosila, da jo usmrti... Usmrti jo!»

Corsat je bled kot zid. Sainclair mu položi v roke lepo telo brez življenja, zavito v beli plašč, in Burgundec glas je hripav, ko odgovori:

«Usmrtil jo bom, gospodari!»

«Dobro. Zahvaljujem se ti, i v svo-

jem i v njem imenu... Za menoj, Pilou!...

Sainclair je računal a tem, da utegne imeti tudi trije zasledovalci laze pri sebi. Bila bi torej blaznava tvegati beg, ne da bi poprej zasledovalce napravili neskočljive. Morda so bili tudi izborni strelci. Iz zasade bi lahko s tremi dobro namerjenimi in hkrati izproženimi strelci usmrtili Sainclaira, Corsatovega in Piloujevega konja, s četrtni ubili Wolfa, med tem pa s dvema lasoma ujeli Sainclaira in Corsata...

Res, da kljub temu še ne bi bilo vse izgubljeno: toda tvegati boj s tako majhni izgledi, ne in stokrat ne! Bolje je presenetiti sovražnika, kolikor je najverjetneje: bolje je celo riskirati življenje! Kajti Sainclairu se je zdelo, da se sovražnik ne bo pomišljal tudi streljati nanj in na Pilouja, ko bi videl, da s tem ne ogroža Laurence. Dlje, bolj je tvegati tudi svoje življenje, samo da ne pade Laurence baronu v roke.

Sainclair in Pilou se pričneta plaziti počasi in previdno skrivajoč se med praprotnjo in obpothnim rastlinjem v smeri proti oni bližnji, kjer je poprej Wolf opazil one tri napadalce. Steza ni mogla biti bogzna kako daleč, ker sta že prav blizu prelaza.

(Dalje prihodnjik)

ZLATOROG MILO

Milo kupiti se pravi zaupali! Zato se ne dajte cenah, kajti, kar je ceno, ne more biti najbolj! Malo vrednejša mila vsebujejo malo maslobo, temveč pa luga. Zlatorog je mila, pri katerem ste sigurni največje trpežnosti Vašega perila! 36.67

Mali oglasi

stanje s državnim davkom na inarstvo vrad do 20 besedi Dina 5-7, vsaka nadaljnja beseda 50 par ved. — Plače se vedno naprej (lahko tudi v enakih). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanje priložena znanost za odgovor ter manipulacijske pristojbine (1 Din).

Službe (dobe)

2 mizarska pomočnika za boljše pohištvo se sprejmeta v trajno delo in dober zaslužek. Fr. Korun, št. Jurjeb Taboru pri Celju. 15086

Čevljarskega vajenca sprejemam takoj po dogovoru. Franco Lamovšek, Tršaška c. 5, Ljubljana. 15068

2 oglarja hitem za šeganje drva. Plačam 200 K za 100 kg. Ivan Nagavac, Krka pri Stični. 15182

Kuharica dobra, samostojna in zanesljiva, ne sprejme v stalno službo. One s spricvali za daljšo dobo imajo prednost. J. Bergman, Ljubljana, Poljanska cesta 85. 14965

Trgovske nastavitelje ali nastavitelje, izkušene in galanterijske in modni stroji sprejme veletrgovina A. Adamci, Kranj. 14763

Mehanična tovarna Ika v Kranju išče trgovskega nastavitelja-eksplozija, izkušene in v pletenih. Ob enem se sprejme tudi potnik do strokov. 14758

Službe (iščejo)

Blagajničarka s primerno kaviro, večja pisarniških del, dobra računarica ter vajena v trgovini, s daljšo prakso, želi primerenega mesta. Gre tudi izven Ljubljane. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Računaričarica“. 15041

Likarica gre likat na dom. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Likarica“. 15189

Mlad trg. pomočnik s znanjem slovenskega in italijanskega jezika in nekaj knjigovodstva, išče službo. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Trgovski pomočnik“. 15205

Gospodična s nekaj prakso išče primerenega mesta kot pis. moč, gre tudi kot blagajničarka ali kaj sličnega. Ponudbe pod „Pis. moč“ na upravo „Jutra“. 15195

V modistovski stroki bi se rada lautila gospodična. Cenj. ponudbe, ki priležejo v postoj samo za Ljubljano, naj se pošljejo na upravo „Jutra“ pod šifro „Modistovski stroki“. 15218

Absolvent študija išče kakršnokoli takojšnjo službo. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Vestnik“. 15176

Brivski pomočnik fin delavec, išče službo. Nastop takoj ali po dogovoru. Cenjene ponudbe pod „Takošen nastop“ na upravo „Jutra“. 15174

Posojilo ali kavciro za službeno mesto, 50.000 dinarjev enemu podjetju, ki me sprejme za pisarniška dela, skladniška ali kaj sličnega pri poljubnem podjetju, najraje pa pri usnarš. ki stroki, ker sem pri tej še sodeloval. Posojil: primeren mesecna plača, obresti za posojilo oz. kavciro ter jamstvo za denar. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Kraj ni ovira“. 15170

Šofer izvršben mehanik, obenem strojni ključavničar, išče službo na takoj ali pozneje. Cenjene ponudbe pod „Absolvent“ na upravo „Jutra“. 15177

Mesta vzgojiteljice želi gospodična s široko obratno vajeno vseh doma. čih del. Cenjene ponudbe pod „Zamisljiva“ na upravo „Jutra“. 15141

Mesta prodajalke želi gospodična s večletno trgovsko pisarniško prakso. Gre tudi kot zabavica. Cenj. ponudbe pod „Marilija“ na upravo „Jutra“. 15140

Trgovska pomočnica manufakturnistinja, starejša moč, s večletno prakso, želi mesta na delu kot poslovodnica kakšne podružnice ali prva moč. Pisane ponudbe pod „Pomočnica“ na upravo „Jutra“. 14992

Obri Prvorstne čevlje solidno delo, po njeni ceni dobiti pri Janko Kos, Rev. Jar, Rožina dolina pri Ljubljani. Potreba točna. 15125

Pozor smučarji! Izdelujem smuči po naročilu, nekaj vedno v zalogi. Jožef Peterca, kolarstvo, Koseze pri Ljubljani. 15150

Predtiskarja ročnih del po izredno niskih cenah. L. Turk, Prod. šifro 1/1, prejšnje poslovanje Kreditne banke. 14943

Vsakovrstne harmonike, distenčne in bramatine, izdelujem po naročilu nove ter imam isto vedno v zalogi. Sprejemajo se vsa popravila. Josip Jozernik, izdelovatelj harmonik, Kotrdelč, p. Zagorje ob Savi. 15005

Vsled selitve na prodajalnik nametnih „Zigelfabrikacija“ od Ing. Dümmler in Beck. Vprašanja na upravo „Jutra“ pod šifro „Ouka“. 15135

Modistka Z. Gerjanc & Co., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27, poleg hotela „Tratnik“, sprejema vsakovrstna popravila barbutastih in filz klobukov. — Potreba točna. 11146

Vezenine monogramne, preproste in najfinišje izdeluje po gmerih cenah Marija Bežič, Dobrova 28 pri Ljubljani. Karja za dostuje, pride na dom. 15008

Pouk Srbe poučuje nemščino gospodična. Naslov v upravi „Jutra“. 15189

Inteligentna dama za slovensko-italijansko konverzacijo se išče za boljša zakonska tujca. Predstaviti se je v Realitetni pisarni v Ljubljani, Poljanska cesta 12. 15187

Pouk in konverzacija v nemškem in ruskem jeziku podaja. Kje, pove uprava „Jutra“. 14615

Prodajam Specijalna zaloga zbirke blaga (double, palmerston, flau) ter izgovorjenih slikov, ragnov, ulstrov in vsakovrstnih obelk, Drago Schwab, Ljubljana, Dvoran trg 3. 244

50 vagonov bukovih gorilov drv in 40 vagonov hrastovih gorilov drv franco vagon Sevelca ali Zagorje na prodaj. Vprašanja prosimo na Grajsko osebništvo Boštanj. 15081

Krajinke iz mehkega lesa v večji množini ugodno prodam. Dopisje je poslati v upravo „Jutra“ pod „Krajinke 1923“. 15062

Drva večje množino, prodam. — Vprašanja je poslati na upravo „Jutra“ pod „Ugodno“. 15060

Dihurjevih kožic prodam 57 komadov. Hotel Štrukelj 26. 15091

Partnerski sedež za F abonma se prodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 15184

Zobotehniški operacijski stol s olinasto sealko in instrumente prodam. Naslov v upravi „Jutra“. 15024

Vsled selitve na prodajalnik nametnih „Zigelfabrikacija“ od Ing. Dümmler in Beck. Vprašanja na upravo „Jutra“ pod šifro „Ouka“. 15135

Kopalna banja in poč se prodaj. Naslov pove uprava „Jutra“. 15181

Več vrat in oken ter sodi in kadi se prodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 15183

Otroško postelico željeno, prodam za 300 Din. Rožanc, Glince 220/1-4. 14996

Sodnik prodaj strokovno knjigo. Naslov pri upravi „Jutra“. 15172

Peč smajlirana, znamke „Phoenix“, s potrebnimi cevmi, se prodaj. Rekljina samo nekoličkost. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Peč“. 15170

Inventar za špicerijsko trgovino, dobro ohranjen, kakor tudi registrirana blagajna in Wert-bilnirajna se prodaj. Naslov pove uprava „Jutra“. 14980

Pletenine vseh vrst po najnižjih cenah. L. Turk, Prod. šifro 1/1, prejšnje poslovanje Kreditne banke. 14940

Jabolčno drevje breškovi grmiči, prilične hrucke, jabolčni divjaki v množinah, ameriški kičuli, jabolčno seme. Drevesničarstvo Dolinšek, št. Pavel, Ravinjska dolina. 14935

Spalnica elegantna, masivna, mahogon, politirana. Odplačilo eventualno na obroke. 14911

Doberman s rodovnikom. Mali ima tri prve nagrade. Sodna ulica 4, dvorišče levo, Kuntek od 12 do 2. 15202

26 konj bosanskih na razpolago za prenos drva iz gozdov. Zve se: Rupena, Mirna poč. 15129

Kupim Železno peč dobro ohranjeno za delavnice kupi Ivo Rebolj, Komenda pri Kamniku. 15115

Pletene žične ograje kupim ca 20 m. Cenjene ponudbe pod „Žična ograja“ na upravo „Jutra“. 15108

Vozček za punčko (igračo) kupim. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Vozček“. 15148

Dvosedežna sanj lahke, dobro ohranjene, kupim. Ponudbe s navedbo cen na Al. Schrey, Jesenice, Gorenjsko. 14977

Pletilne stroje dobro ohranjene kupim in prevzemam delo na dom. Rabim dobro kopirno prelo, veliko hrastovo ameriško pisalno mizo in dva ključfotele. Natančno pojasniti in ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Domsta industrija“. 15214

Bukovo ogble I-a, suho, kupim takoj. Franco enemu ali dveh boljstima gozdom. Ogleda se od pol 3. do 4. Naslov v upravi „Jutra“. 15058

Nujna prodaja hiše Stanovanje, lokalni, skladišče, s lepim vrtom in skladiščem takoj na razpolago kupcu dvonadstropne 20 let stare hiše na periferiji Ljubljane. Cena 400.000 Din odgovarja komaj eni petini prave vrednosti. Za to kupno vato ni mogoče napraviti niti prostora, ki se kupcu takoj na razpolago in obsega eno tretjino prostornosti. Vrednost prostora itd. je nakup priporočljiv tudi v dveh. Pojasnila daje do 30. t. m. Fran Žufek, Selo 46, polta Moste. 15211

Lepo posestvo hiša, mlin in šaga, 20 oravov lepega gozda, se prodaj. Cena po dogovoru. Naslov pove uprava „Jutra“. 15032

Proda se hiša (vila), dvodružinska, letos v lastni režiiji dograjena, na Gorenjskem blizu Ljubljane. Iztokoviti kraj, pet minut od postaje. Stanovanje v dveh mesecih na razpolago. Ustmeno več. Ponudbe pod „Vila“, Ljubljana, poštal predal 152. 15144

Trinadstropno hišo v sredini mesta, takoj pripravljeno za vsak obit, prodaj. Polze se pri upravi „Jutra“. 14902

Enodružinska hiša s 1000² njive, oddaljena 15 minut od Ljubljane ob Dunajski cesti, se prodaj. Naslov pove uprava „Jutra“. 14830

Gostilno sredi Ljubljane, s enonadstropno hišo in vrtom, na jarku prometnem prostoru, iz vrstne oblikovana, s kancelejo, takoj prostim stanovanjem, vrednost najmanj 500.000 dinarjev, prodaj vseh nujnih družinskih razmer za 75.000 dinarjev Realiteta pisarna v Ljubljani, Poljanska cesta 12. 15185

Stanovanje lepo, 2 sobi, kuhinja itd. se takoj zamenja s 2 ali 3 sobami v sredini mesta. Najraje Poljanska cesta in okolica av. Jokersa. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Štev. 1000/A“. 15098

Stanovanje 3 sob s kuhinjo v mestu 1800. Plačam par let naprej. Event. posodim večji zamešek. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „November“. 15064

Opremljena soba s dvema posteljnima se odda v sredini mesta. Vpraša se pri upravi „Jutra“. 15204

Zamenjam stanovanje s sobo in kuhinjo v Mariboru s enakim v Ljubljani ali v Celju. Naslov v upravi „Jutra“. 15190

Soba s hrano separirana, moderna, se odda enemu ali dveh boljstima gozdom. Ogleda se od pol 3. do 4. Naslov v upravi „Jutra“. 15198

Za stanovanje 3 sob v mestu plačam 4 do 8 tisoč kron mesečno. Kakor ima pač isto udobnost. Plačam tudi za naprej. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Gostev denar“. 15200

Protiv preskrbi stanovanja 2 do 3 sob v sredini mesta posodim večji zamešek. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Dam če daš“. 15201

Malo sobico če mogoče s posebnim vzhodom, tuji posrednik, išče miren gospod. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Miren gospod“. 15188

Soba s 2 posteljama, če mogoče blizu Zvezde, eventualno s hrano, 1800 2 mlađa, inteligentna, sedita solidna Hrvata takoj ali pozneje. Pisane ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Dva Hrvata“. 15208

Stanovanje se odda v novozgrajeni vili, obstoječe iz 3 sob, kuhinje, poselske sobe, kopalnice in velike steklene verande. Po dogovoru se odda tudi za več let. Ponudbe pod „Lepla lega“ na upravo „Jutra“. 15138

Opremljena soba za samca, v centru, pri boljši družini, elektrika, parket, odda Realiteta pisarna v Ljubljani, Poljanska cesta 12. 15186

Mala sobica se odda, s posebnim vzhodom in električno lučjo. Proda se tudi mala hišica za 2 osebe. Platanika c. 195, Spodnja šiška. 15155

Mlad par ki je ves dan odočen, išče s 1. ali 15. decembrom lepo opremljeno sobo s 2 posteljama in event. uporabo kuhinje v sredini mesta. Cenjene ponudbe pod „Mladi par“ na upravo „Jutra“. 15142

Mala sobica tudi preprosta, se 1800 s 1. decembrom. — Ponudbe pod „Sobica“ na upravo „Jutra“. 14894

Gostilno na račun v kakem prometnem kraju išče mlad zakoniti par brez otrok. Dopis na upravo „Jutra“ pod „Gostilna na račun“. 15054

Dobrodošča trgovina in gostilna na prometnem kraju, pol ure od Ljubljane, se radi družinskih razmer s vsem inventarjem odda takoj v najem. Naslov v upravi „Jutra“. 14968

Trgovino s mehanizmi blagom iščem v najem ali za trgovino kupim. Pod „M. D. 11“ na upravo „Jutra“. 14827

Klaviir koncertni, se po ugodni ceni prodaj. Naslov pove uprava „Jutra“. 15207

Vijolina stara, elegantna, pečenca na prodaj. Ogleda se jo lahko ob vsakem času. Naslov pove uprava „Jutra“. 15193

Na domačo hrano dobro, se sprejme vsi gospod. Naslov v upravi „Jutra“. 15191

Dober fotogr. aparat 18 x 24 zamenjam za dober ali štirinast harmonik ali katero drugo dobro tujko. Ponudbe pod „Slikar“ na upravo „Jutra“. 15191

Dobra vijolina se prodaj. Polze se pri M. P. na Vodovodni cesti št. 26. 15171

Pozor gostilničarji! Zamenjam lep gostilniški armat za pianino, tudi se rabljen. Naslov pri upravi „Jutra“. 15127

Kapital Družabnika išče ali prodaj dobro izdelano ali podjetje, edino tla v Jugoslaviji. Potreben kapital 200.000 Din. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Industrijsko podjetje“. 15190

30-35 % nese kapital naložen v garancir

$$\bar{K} - K - K.$$

2-0	jug. zapad	"	—
2-4	"	oblačno	—
3-0	bresvetra	dež	18-0
3-0	sev. vzh.	"	16-0
3-0	zapad	"	1-0
1-0	jug. zap.	oblačno	—
2-0	bresvetra	"	1-0

1914. Solnce zahaja ob 7:08, zahaja ob 16:33

19. novembra:

2-0	jug. zapad	"	—
2-4	"	oblačno	—
3-0	bresvetra	dež	18-0
3-0	sev. vzh.	"	16-0
3-0	zapad	"	1-0
1-0	jug. zap.	oblačno	—
2-0	bresvetra	"	1-0

1914. Solnce zahaja ob 7:08, zahaja ob 16:33

Ljubljana 19. novembra 1923

U tiskanih barometar svih temperaturnih solna zračenja ob 7:08. zračenja ob 16:23

V Ljubljani barometer višji, temper. nižja. Sonce vzhaja ob 7:08, zahaja ob 16:23
Dunajska vremensko poročilo: V Jasnno. Padavine: po večini sneg. Na Srednji Evropi močne padavine. Zračni prej mrzli zapadni vetrovi, nato zvišan pritisek zelo nizek. Napoved za 20. t. m.: temperature.

Iz stare Ljubljane

Ljubljana leta 1802.

Na met mi je prišlo več starih, tiskanih, seveda v nemškem jeziku sestavljenih seznamov ljubljanskih hišnih posestnikov. Najstarejši seznam nosi letnico 1787, najzanimivejši in najboljšeje pa je zapisnik iz leta 1802.¹ ki ne navaja samo suhoparnih števk in imen nekdanjih hišnih gospodarjev, nego vpelje tam pa tam tudi kako pripombo, pojasnjujočo tedanje ljubljanske razmere. Te pripombe, ki so z različnimi imeni vred, nahajajočim se v omenjenem seznamu, natisnjene tu s kurtivnimi črkami, so povzročile pričujoči sestavek.

1. Mesto.

Mnogokrat je bilo že povedano, da je prvotno Ljubljano tvoril tisti ozki pas med Gradom in Ljubljano, ki se je pričel ob vходу v sedanjo Florijansko ulico pod zvonarno, obkrožal Hrenovo in Rožno ulico in se končaval pri Čevljarskem (Šušarskem, sedaj Hrdeckega) mostu. Leta 1802. je stalo na tem zemljišču 166 poslopij.

Foto hišno štetje so izvedli v Ljubljani leta 1771. in menda podzvestno uvaževale, da gre prvenstvo stari Ljubljani, so začeli štetilki pri nekdanjih Karlovskih vratih blizu zvonarje. V spisih so se zvala ta vrata tudi Starotrska ali Hrvatska, ljudje so jim rekli Pisana vrata. Stari Ljubljani so skovali o njih pač neopravičen pregovor: Kar pride skozi Pisana vrata, ni nič prida, še petelin ne. To velikansko, od starosti onemoglo poslopje, ki se je na eni strani dotikalo po grajskem hribu dvigajočega se obzidja, na južno stran pa spuščalo mestni zid proti Ljubljani, so podrli leta 1792. Na mestu porušeni vrat se je odprl trg pri Pisanih vratih (Karlstädterthor - Platz). Prej so stala na tem sedaj prostem trgu Karlovska vrata (opomba v seznamu 1802). Usoda Pisanih vrat² je zadel tudi

ob vrodu v takozvano Pasjo ulico stoječo vojaško stražnico, ki se ni dolgo ponašala s svojo številko prvo. V bližnji Hrenovi ulici se omenja v starejših seznamih kipar Jernej Sterle, a leta 1802. njegova vdova. Za prisilno delavnico (Zuchthaus) proti Prulam je šla Pasja (sedaj Vrvarska) ulica, kjer so vrvarji izvrševali obrt. Ob vodi poleg mestne shrambe za les so stala do leta 1789. Vodna vrata. Ko so pred desetimi leti kopali za kanal, so Pred Prulam med št. 19. in 21. našli močno temeljno zidovje nekdanjih Vodnih vrat. S Sv. Florijana ceste je držala, kakor še dandanašnji, Rožna ulica na Zablje, kjer je ob vodi nedostajalo pet hiš (št. 66 do 70), ki so stale tam do požara 1774.; na tem prostoru se nahaja sedaj (1802) steklarja Dominika Horna vrt (sedaj Virantov vrt). Požar dne 28. rožnika 1774. je bil izmed najhujših, kar jih je pretrpela Ljubljana. Tistega dne ob treh popoldne se je prikazal žareči petelin vrh krakovskih streh. Sapa je zanesla ogorko čez Ljubljano na desni breg, kjer so bila hipoma v plamenih vsa jezuitska poslopja in sosednje hiše, pa tudi cerkev sv. Jakoba in sv. Florijana. Ogenj je švigal dalje po grajskem rebu in dosegel cerkvico svete Rozalije. Tedaj je pogorelo v Krakovem 51. v mestu 58 hiš. — Nasproti Hrenovega vrta stoječa hiša, leta 1802. last barona Leopolda Rasterna, je bila prej veliko matematično poslopje razjezila pl. Gruberja (del sedanje Virantove hiše). Gabriel Gruber (rojen na Dunaju l. 1740., umrl v Petrogradu l. 1805.) je prišel kot jezuit v Ljubljano leta 1768. Naslednjega leta je jel poučevati na modroslovnih fakulteti mehaniko in hidravliko. Vseznalec je bil večak posebno v stavbarstvu, jeziki, godbi in slikarstvu. Pravkar omenjeno hišo je dal zgraditi v lepem baročnem slogu, ozaljšano s krasnim stiki in freskami (Radice, Alte Häuser, I. 16). Njegovo delo za osuševanje barja je znano. Iz Ljubljane je izginil leta 1783.

Vrnilo se k Sv. Florijanu! Prostor pred cerkvijo, sezidano leta 1672. izza obljube Starotrzčanov, storjene o požaru leta 1660., se je zval sredi 18. stoletja Visoki trg (am Hohen Markt). Za župniščem Sv. Jakoba je odstranil gori omenjeni požar tri šte-

vilke: 94, 95 in 96. Te številke ne obstoje več; prej je stal za to hišo jezuitski kolegij, sedaj je še župna cerkev sv. Jakoba in tam, kjer se je nahajal rečni po-žar porušeni kolegij, je sedaj prost razsežen trg (Sv. Jakoba trg). Izmed jezuitskih pogorelih poslopj je vstala iz razvalin samo reduta (sedaj mestna dekliska šola) s stanovsko dvorano, kjer so se vršili plesi. V tej hiši je posloval leta 1802. v drugem nadstropju gorenski okrožni urad, katerega načelnik, okrožni komisar grof Hohenwart, je stanoval v bližnji Erbergovi hiši.

Gredoče iznad Sv. Florijana na Grad nas zanima zadnja hiša na desni: a še bolj je zanimiva, oziroma strašila v preteklih časih razne «maleficiperšone», saj je bil v tej mestni hišici rabelj (Ljubljani so mu rekli «frajman»), ki je robil glave ali obešal moške hudodelce na ljubljanskem polju in na Suhem bazarju, ženske na Priškovec. Mestna gospodinja je potrebovala tudi sicer večkrat, sedaj na Tranči, kjer je trpil obtožence, dokler niso izmučeni priznali, da so krivi, sedaj na sramotišču pred rotovžem; tamkaj je batinal obsence. Leta 1822. je magistrat prodal to glasovito hišo, ki so se je ljudje ogibali. Kupil jo je sodarski mojster Anton Križman (Ročni urbar I. v mestnem arhivu).

Na grajskem pobočju blizu tam, kjer se strne sedanja Ulica na Grad z ulico v Rebru, je stala med leti 1708. in 1786. cerkev sv. Rozalije. Njeno odstranitev je povzročil požar leta 1774. Leta 1802. je bila Ljubljaničanom še v živem spominu.

Dandanašnji je na Gradu, ki je izza leta 1905. last ljubljanskega mesta, samo ena hišna številka. Leta 1802. jih je bilo šest, in sicer na naslednjih poslopih: na mestnem stolpu, stoječem na bašiji (an der Bastel — najbrž so rekali naši stari tej utrdbi: na pošajni), na sedanjih starih šancah; na njem je tičala mestna hišica, kjer je prej stanoval čuvaj; — na dveh cesarskih smodniških stolpih; na Gradu, ki je bil državna last in je imel majhno vojaško posadko; na stražnem stolpu z uro (takozvanem piskaškem stolpu) in na stolpu za shrambo orodja ali na orožarni (Zeughaus). Nekdaj so trije stolpi, napolnjeni s smodnikom, grozili na Gradu pogubo Ljubljani. O vsaki nevliti so v brezstrelovodni dobi trepetali Ljubljani in se bali, da bi ne udarila strela v gra-

sko smodniške shrambe. Kakšen polom je bil dne 28. malega travna 1686. v Ljubljani, ko je tresčilo v smodniški stolp, v katerem je bilo shranjenih 500 stovok smodnika! Razstreljeno kamenje je kakor debela toča padalo na mestne strehe in jih poškodovalo. Velika je bila škoda na oknih in pečeh. Ljudje so kakor blazni bežali iz mesta. Ko je bilo porušeno mestno obzidje, ni imela smodniška shramba na Gradu nobenega pomena več. Leta 1800. je deželno stavbno ravnanstvo sprožilo premeščanje smodniških shramb z Grada na njivo za podrim moriščem (hinter dem abgetragenen Hochgericht) na ljubljanskem polju. Nemški viteški red, kateremu je bila tista njiva podložna, je dal za to dovoljenje dne 10. rožnika 1801. (Laib. Wochenblatt 6. XI. 1800, Nr. 12). Ker so se z Grada premeščeni smodniški stolpi izkazali tudi na ljubljanskem polju Ljubljani jako nevarne, se deluje, kakor je znano, sedaj na to, da izginejo ti kva-razugoni čimprej z ljubljanskega polja.

Z Grada drži strma pot na Stari trg po Rebru (seznam 1802: Am Hühnersteig, oder Reber, sicer je bil običajen nemški izraz: Narrensteig). Izmed desetih ondotnih hiš je bilo šest tesarskih; vse so bile jako borne.

Seznamu 1802 je Stari trg sedanja Florijanska ulica do župnišča, dočim zove sedanji Stari trg Sv. Jakoba ulico, sedanje Sv. Jakoba nabrežje pa Sv. Jakoba ulico pri vodi. V začetku preteklega stoletja ni bilo na križišču Florijanske ulice. Starega in Sv. Jakoba trga starega vodnjaka s Herkulovim kipom; zdavnaj je bila posekana tudi ondotna lipa, ki je zbiralca nekaj v svoji senci ljubljansko plesoljubno mladino in je od tam odpeljal povodni mož krasno Urško Safarico v Ljubljano.

Za stiškim dvorcem, kjer je deloval leta 1802. bankalni nadzorstveni urad, se je nahajalo tedaj brodišče pri Krnici (St. Jakobsgasse am Wasser boy der Kerinza Uiberfuhr — Kerinza je brez dvoma tiskovna hiša namestu: Kerniza). Na oni strani Ljubljane na Bregu pri vodi je stala čolnarska stražnica, kjer so se prepejavali čez vodo. Tedaj še dolgo ni bilo Sentjakobskega mostu — Ivan Vrhovec (Ljub. Zvon, 1895, 374) je dognal, da so ga napravili šele leta 1825. — In marsikateri Starotržčan, ki je imel opravke na levem bregu Ljubljanice, je rajši stisnil obolček v roko čolnarju, da je zamahnil z veslom in ga prepeljal na Breg, kakor

da bi napravil ovinek in se prerinjal skozi Čevljarski most. Na ta način so se prevažali zlasti ob sejmskih dneh, ko ni bilo mogoče na tesnem, s stojnicami obkroženem Starem trgu prodreti skozi trgovo množico. Tu za stiškim dvorcem so najprej trnovski čolnarji pred 200 leti o Telovem iz več ladij strnjen most, da se ni bilo treba šenklaški procesiji gneti skozi Trančo in čez Čevljarski most, nego da je šla po tem zaslanem mostu s Starega trga naravnost na Breg in potem h Križevniški cerkvi. Privikrat so čolnarji na ta način premostili Ljubljano l. 1707.

Med hišnimi posestniki v Sv. Jakoba ulici (sedaj na Starem trgu) srečamo: kanonika Ivana Krst. Rodeta, ki pa je stanoval tedaj na Trgu v trgovca Josipa Pillerja hiši št. 272, knjigovežčovo vdovo Marijo Raabovo, knjigovezca Andreja Klemensa, izdelovalca orgelj Josipa Kučero. Valvasorjevi rojstni hiši je bil l. 1802. lastnik trgovec Fran Jernej Čebulj (Zabul št. 113 — sedaj Josip Petkosič). Poleg njega je domoval sedlarski mojster Anton Kerrer (št. 114), čigar gostjač je bil kriminalni sodnik Karol Krobat. Temelju Kerrerjeve (sedaj Pavline Hahnove, Stari trg št. 2) hiše sta na strani ob Ljubljani vklesani letnici: 1618 in 1777. Sosednje zgradbe (št. 115) ni bilo več, prej so bile tam mestne ječe ali takozvana Tranča, tvoreča obok med Kerrerjevo in Jagrovo hišo. Pravkar omenjeni Ivan Krst. Jager, ugleden trgovec, je načeloval kot polkovnik tedanjemu meščanskemu grenadirskemu koru. Dvonaadstropna Tranča je bil prisilen dom zločincev; nekatere izmed njih so gnali od tam na morišče. Kazni, postružne zapor, so se izvrševale vsak teden, kar je vzbujalo veliko pozornost, ker so bile te ječe sredi mesta. Rožljanje verig in vpitje jetnikov je vznemirjalo okolico; vrhuteka je jemalo ogromno poslopje sosednjim hišam luč. Trančo so podrli leta 1789. (Hoff, Gemilde, I, 96, 97.)

(Dalje prihodnje.)

**Zbirajte in darujte,
da zgradimo
Sokolski dom
na Taboru!**

Samo RIKADONT[®] zobna pasta
Vas more popolnoma zadovoljiti!

**Prostovoljna dražba
nepremičnin.**

Glasom oglasa okrajnega sodišča v Mariboru z dne 30. oktobra 1923., Ne V 1604/23, se vrši na predlog mednarodne trgovsko-speditorske in skladiščne delniške družbe «Orient» prostovoljna dražba nepremičnin

dne 24. novembra 1923

ob 10. uri popoldne v pisarni podpisane notarja v Mariboru, Marijana ulica št. 10.

Glede označbe nepremičnin se popravlja naveden oglaš, v toliko, da leži hiša v Mariboru na Medji i cesti št. 12 in ne v Mišinski ulici, in se dostavlja, da ste parceli št. 125/2 in 126 tudi zadržani in se v teh traktih nahajajo pisarniški prostori, skladišča in hlevi.

V Mariboru, dne 16. novembra 1923.

Mihael Korber

5955 notar kot sodni poverjenik.

Iščem 1997
za svoj sobotehnični atelje
v Bosni pod izredno ugod-
nimi pogoji dobrega
asistenta

starejšo moč, zmogljivega samostojno voditi prakso. — Glavni pogoj čisto, aseptično delo, popolnost v zdravljenju korenin (Wurzelbehandlung) in izvrševanje mostov. Kar-cije zmogljivi imajo prednost. Ponudbe pod «Nujno» na Aloma Company, Ljubljana.

Ažurira
Toni Jager - Cerne
Dvorni trg 1.

Za Miklavža
kupujte
knjige za mladino:

Milčinski, Zgodbe kraljeviča Marka. Ilustrirano. Vezano Din 18—, s pošto Din 10:50.
Milčinski, Tolovaj Mataj. S slikami. Vezano Din 26—, broš. Din 20—, po pošti Din 1:50 več.
Šorli, Čirimirci. S slikami. Vez. Din 25—, broš. Din 20—, po pošti Din 1:50.
Šorli, Bob in Tedl. S slikami. Vez. Din 18—, broš. Din 12—, po pošti Din 1:25 več.
Vaštetova, Pravljice. S slikami. Vez. Din 22—, po pošti Din 1:25 več.
Čika Jova-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vezano Din 12—, po pošti Din 1— več.
Čika Jova-Gradnik, Pisani oblaki. Otroški pesmi. Vezano Din 14—, po pošti Din 1— več.

Razno slikanice, ilustrirane pravljice za majhne otroke.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

**Nosite čevlje
z Berson gumi potplat.**

Prepričajte se sami, kako ugodni so za nositi. Vzemite pa pred vsem v obzir, da je Berson-gumi potplat cenejši kot usnjeni ter pomenja nositev isti za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od Vašega čevljarja strokovno pritrditveni gumi potplatov v uporabo priloženega Berson-cementa.

Crepp de Chine, Taffet, Moiré Velour
Ciffon itd. čipke, modni nakit z

10-20 % popustom
pri
R. Šinkovic nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 10.
249 D

Skladiščnika

zmogljivega tudi samostojnega vodstva vodne žage, izkušenega v prejemanju in nakupovanju lesa, išče za takoj lesna trgovina. Pogoji: nad 40 let, samec, trezen in zanesljiv ter kmečkega stanu. Vsa oskba v hiši, plača po dogovoru. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Trajno mesto». 5929

Generalna
popravila avtomobilov

Izdelavo novih in predelavanje starih karoserij, lakiranje in tapetiranje izvršuje strokovno in po solidnih cenah

JUGO-AVTO, d. z o. z., LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 36. 5965

Pozor za novo ustanovljene industrije!

Ugodna cena za nakup sledečih parnih strojev in kotlov:

2 parna stroja po 100 konjskih moči, znamke «Hock»,
3 parni kotli, znamke «Hock» in «Tischbein», 2 po 45 m², 1 po 90 m² kurilne ploskve (Heizfläche).

Vsi stroji in kotli so v obratu in v najboljšem stanju in se prodajo le zaradi vpeljave celokupnega obrata na električni pogon.

Gornji predmeti se lahko ogledajo do 15. decembra t. l. v

Tovarni cementa

Zidani most. — Cene po sporazumu! 5904

Pridobitne sloje opozarjamo na
Opšto carinsko tarifo

ki sta jo priredila

dr. Franjo Gospodnetič, inspektor gen. direkcije carine, in **dr. Konrad Šmid**, načelnik gen. direkcije carine.

Knjiga, ki obsega 540 velikih strani in ki velja vezana Din 330—, s poštino Din 338—

se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica 54.

Krznarsko podjetje

najmodernejše opremljeno s stroji za strojenje in barvanje vsakovrstnega krzna

Išče kompanjona
ali se proda.

Potreben kapital 30.000 dinarjev. Zasiguran 100%, zasluzek. Oferte je poslati pod «Krznarstvo» na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 5959

Kdor hoče kaj prodati

Kdor hoče kaj kupiti

Kdor išče službo itd.

in naj inzerira v «Jutra»

Prodaja 3 elektromotorjev!

Vsled preureditve obrata se prodajo 3 elektromotorji za ljubljansko napetost 300 voltov, in sicer:

1 motor 4 PS. skoro nov,
1 motor 1½ PS. še malo rabljen,
1 motor 1 PS. generalno popravljen.

Vsi motorji so celotni z napuščalom in napenjačem jermenja. Istotam nekaj predležišč (Vorgeleger). Vpraša se na telefon 75 in pri «Kuverta», konf. tvornica, d. z o. z., Ljubljana, Vožarski pot 1, na vogalu Karlovske ceste.

5947

Pralnica in likalnica

KAROL HAMANN, LJUBLJANA

MESTNI TRG 8 (na dvorišču) SPREJEMA:

MOŠKO DAMSKO DOMAČE HOTELS KO PERILO
ZASTORE BLUZE OBLEKE itd.

5468